

ВІСНИК

VISSNYK

THE HERALD

Суспільно-політичний місячник

РІК XXVIII, Ч. 9 (305)
YEAR XXVIII, № 9 (305)

ВЕРЕСЕНЬ 1974
SEPTEMBER 1974

ЦІНА 0.60 ЦЕНТІВ
PRICE \$ 0.60

В І С Н И К

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

З М І С Т

В. Д-ко — Вотергейт — злий дух Америки	1
Остап Невідомий — Січнева ніч	3
„Мертвий сезон” був дуже жвавий	4
Людмила Мойсеєва — „З нами сила Архистратига Михаїла”	8
Поезії з України	11
Мих. Кушнір — Американська масова культура і українська діаспора	12
Вол. Гаврилук — Співає з душею мосю	14
Б. Д. — Зозулине яйце	15
Болод. Савчак — Читаючи „КГБ”	19
Т. Дмитренко — „Патріот”	20
В. С-ко — Гасне зірка Коротича	21
Ходимо в темряві	22
В. Я. — Советсько-китайська війна та розпад ССРСР	24
В. Давиденко — „Патріоти-зрадники”	28
З життя Відділів	32
Панько Незабудько — „Не тратьте, куме, сили!”	34

ВІСНИК

В. Д-ко

Вотергейт — злий дух Америки

Безконечна справа Вотергейту принесла Америці необчислиму шкоду, зокрема її прес-тижу за кордоном і в очах „сірого обивателя”, який втрачав довір'я не тільки до Уряду, а й всього урядового апарату — до естаблішменту. Потверджують це навіть опитування серед учнів середніх шкіл. Отже, Вотергейт деморалізував країну в період тяжкої внутрішньої кризи, яку вона переживає.

Неперебірливі в засобах противники президента Ніксона не спинялись ні перед чим, щоб його скомпромітувати й змусити зректися президентського посту. Очевидно і сам Президент допустився в справі Вотергейту помилок, повівши всю ту справу у невластивому напрямі. Зовсім іншого характеру набрала б вона, якби з самого початку урядові особи, що, з відома чи без відома Президента, вчинили глїм у головну квартиру Демократичної партії і наказали агентам СіАйЕй провести ревізію в канцелярії психіатра, який лікував одну з причетних до тієї афери осіб, одверто заявили, що вчинили це в інтересі безпеки країни, бо ж МекГоверн був оточений екстремістичними елементами, які під час вуличних демонстрацій носили прапори Північного В'єтнаму.

Радіо, телевізія і наставлена проти през. Ніксона преса щодня переполіскували мозки мільйонам американців, у перекирвленому вигляді представляючи всю справу Вотергейту.

Але, здається, вершка чисто садистичного підходу до Ніксона допустилась ньюйоркська вечірня газета, яка закинула Президентові... антисемітизм і негативне відношення до інших етнічних груп в ЗСА. При цьому, щоб залякати американців, ця газета посилалась на іншу, провінційну газету „Арізона Репаблік”, яка перестерігала, що, „опинившись у критичній ситуації, Ніксон може показати, що його звання головнокомандувача всіх збройних сил Аме-

рики — не порожнє слово”.

На що натякав автор цієї статті, передрукованої у поширеній ньюйоркській газеті? — На можливий збройний переворот і встановлення диктатури. На те, що Ніксон може очолити військову хунту, щоб повністю захопити владу в свої руки.

І автор цієї макабричної статті закликав губернатора Вільсона і посадника Нью Йорку Біма підготувати плян самооборони на випадок збройного перевороту. „Людина, яка зневажає закони, може викликати для оборони свого становища в Білому Домі реактивні літаки В-52”. Далі автор цієї провокаційної статті у ньюйоркській газеті вважав за конечне, щоб поліція і національна гвардія опрацювали пляни спротиву, а групи громадян творили комітети оборони, що мали б охороняти мости, тунелі і лєтовища від... своєї власної армії.

Почуття ненависти, кажуть психологи, затьмарює розум. Автор статті в згаданій газеті, очевидно, упав жертвою ненависти до Президента, який вивів американські війська з В'єтнаму, врятувавши цим життя тисячам молодих американців, перебрав ініціативу у миротворенні на Близькому Сході і всім своїм життям засвідчив свій патріотизм і вроджений демократизм. Переважаючою більшістю виборців Ніксона вибрав американський народ на найвищий у країні пост президента, і не молодим лібералам та радикалам, які виконують роль своїх наказодавців з телевізійних та радіових компаній і з штабів спідкованої преси, валили обранця народу.

Там, де панує ненависть, там немає місця на справедливість.

На цім місці варто підкреслити, що більшість українців у ЗСА, які свого часу голосували за президента Ніксона, у значній мірі розчарувалися в ньому після його подорожей до Москви

та Пекіну і після активної підтримки ним облудної політики „детанту”, якою Москва ще раз хоче приспати увагу Заходу, щоб у слушний час повести „останній і рішальний бій”. Але треба признати, що в своїй критиці українська преса займала об’єктивну позицію, перестерігаючи Президента та його Уряд проти небезпеки „детанту”, а не обкидала його болотом і не вдавалась до вигадок та наклепів, щоб його скомпромітувати й понизити в очах своїх читачів.

Не займаючи становища у надзвичайно запутаній справі Вотергейту, в якій виступали проти Ніксона не лише його політичні противники і демагоги, але також об’єктивні і висококомпетентні люди, американські патріоти, вважаємо, що Президент прийняв єдиноможливе становище — зрезигнував зі свого найвищого в ЗСА посту, щоб вивести державу з політичної кризи і дати можливість новому Президентові звернути головну увагу на боротьбу з інфляцією і іншими проблемами, розв’язка яких була загальмована аферою Вотергейту.

Джералдові Фордові, дотеперішньому віцепрезидентові, який заступив у Білому Домі місце Ричарда Ніксона, треба побажати сил і витривалості, щоб угамувати в країні розбурхані Вотергейтом пристрасті, об’єднати розсварену Америку, поставити на належне їм місце розперізаних демолібералів і привернути Америці в світовій opinіi належний їй престиж як наймогутнішої в світі держави, що постала і стоїть на традиції волі для всіх народів.

Нелсон Рокефеллер, що його призначив Джералд Форд на пост віцепрезидента, на недавній пресконференції заявив, що поділяє думки лідера меншости в Сенаті Гю Скотта, що „Ніксон був повішений і його не слід до того ж топити і четвертувати”.

Щоб зілюструвати, в якій мірі поділилися погляди американців на справу Вотергейту і на особу Ричарда Ніксона, наводимо нижче кілька уривків з листів до редакції ньюйоркського „Дейлі Ньюз” з 11 серпня ц. р.:

„Квінс. — Американці хочуть мати такого президента, якому вони можуть вірити. Коли п. Ніксон перебрав пост Президента, він намагався додержати своїх приречень, але не спромігся. Тепер, коли він зрезигнував, постараймося його зрозуміти і не кидати на нього камінням. Пост Прези-

дента був для нього затьнякий, і його резигнація — трагедія для нашої країни. — С.Ф.”

„Мангеттен. — Признати п. Ніксонові імунітет супроти судового доходування — це значить порушити справедливість . . . Якщо він поповнив злочини, він мусить бути покараний . . . — Е.П.”

„Бронкс. — Справу засуджених атомових шпигунів Джуліуса і Етел Розенберґів під час і після судового процесу насвітлювано в пресі і телевізії далеко об’єктивніше, як це робилося у відношенні до п. Ніксона. — Н.Е.”

„Вайт Плейнс. — Імунітет для экс-президента Ніксона підірве в Америці систему справедливого судочинства. Його засудження або виправдання мають прийти внаслідок об’єктивного суду. Якщо внаслідок суду його амнестують, тоді треба амнестувати також усіх дезертирів з американської армії. — В.В.”

„Бронкс. — . . . Ричарда Ніксона розп’яли і американська нація не сміє цього забути. — І.Ф.”

„Бруклін. — Колишній президент Ніксон не може одержати імунітету. Він не може просто відійти після того, як втягнув країну в аферу Вотергейт, яка тривала два роки, і після поповнених ним переступів. Суд повинен в’яснити справу додна, щоб американська нація знала всю правду. — І. В.”

„Бруклін. — Не зважаючи на Вотергейт, наша країна мусить залишитись на висоті. Ми не маємо права допустити до прилюдного ліпчування экс-президента. — Д.Н.”

„Квінс. — Щоб приховати свою неспроможність пербороти інфляцію, демократичний Конгрес усунув нашого Президента з його посту . . . — Е. С.”

„Лонг Айленд. — Після дворічного обмовляння і дискримінації Президента його противники перевер-

ПОРЯДКОМ ІНФОРМАЦІЇ:

На ліквідаційному засіданні Комітету 25-ої Зустрічі Українців ЗСА і Канади, яке відбулося 22-го серпня ц. р., ухвалено розділити надвишку з цієї Зустрічі, як слідує:

1) на „Фундацію Волі”	500 дол.
2) на кошти побудови надгробника на могилі сл. п. д-ра Дмитра Донцова в Бавнд Бруку	500 "
3) на частинне покриття коштів платних оголошень в газетах „Нью Йорк Тайме” і „Вашінгтон Пост” УІКА	500 "
4) на пресовий фонд „Вісника ООЧСУ”	500 "
5) студентам (ТУСМ) на частинне покриття їхніх витрат зв’язаних з організацією голодівки в Нью Йорку	100 "
6) з ренти 825 дол. відіровадити, згідно з дотепер устійним порядком, одну третину до Канади (ЛІВУ), а дві треті зужити на видання ООЧСУ.	

За Комітет 25-ої Зустрічі:

Лев Футала
голова

Волод. Савчак
голова фін. комісії

шили навіть Геббельса в його пропаганді. Це — пляма на нашій нації, яку ніколи не можна буде змити. — Е. Л."

„Бруклін. — Всю цю справу я можу схопити лише такими кількома словами: „Ніксон має бути Президентом в 1976 році!" — І. І."

„Бруклін. — Вотергейт переконливо доказав одну річ: пильно приглядайтеся до всіх тих з правого крила, що носять американські прапорці на відлогах своїх піджаків. — І. Р."

„Бронкс. — Демократія в Америці померла тієї ночі, коли зрезигнував п. Ніксон. Майбутній президент муситиме низько схилити голову перед фантомами преси, телевізії і всіма тими, що підготовляють для них скрипки. — Ф. Д."

„Мангеттен. — Це — ганьба, що п. Ніксон не признався до своїх помилок раніше, так, як би це мусів зробити кожний президент... Ч. В."

„Чапаква. — Протягом років п. Ніксон залицявся до лібералів. Тепер вони повтікали від нього, як щурі з тонучого корабля. — А. В."

З цих взаємосуперечних голосів можна ще раз переконатися, що не завжди „голос народу є голос Бога".

Після записання Джералда Р. Форда на Президента ЗСА проф. Л. Добрянський, президент Українського Конгресового Комітету Америки вислав до нього такого листа:

„Дорогий Пане Президенте!

В імені всіх членів цього Комітету і своєму власному пересилаю Вам сердечні gratуляції з нагоди Вашого історичного наступства на пості Президента нашої країни. Одержавши Шевченківську Грамоту Волі в 1968 році, Ви наголосили потребу миру з волею і справедливою в нашому світі. Ваші дзвінкі слова ще й сьогодні зворушують наші серця та думки, і ми ревно молимося, щоб Ваша політика причинилась далі до поступового здійснення цієї основної потреби. Для цієї мети та для повного успіху Вашого Уряду Ви маєте нашу повну відданість і лояльність. Із сердечною особистою пошаною та проханням щедрого Божого благословення для Вашого проводу щиро відданий Лев. Е. Добрянський, президент УККА".

СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ

НА

ПРЕСОВИЙ ФОНД „ВІСНИКА"

ПОЕЗІЯ З УКРАЇНИ

*

*Сігнева ніг... Перша сігнева ніг.
Сігні либонь побували на Сізі.
Хуртовина звалить когось із ніг,
А хтось народиться, мудрий і вігний.*

*І буде снігом рипіти, як ми,
Фіолетово-фіялковим,
Аж доки не вдарять в серце громи:
„Твій світ в оковах!"...*

*І стане він, і на нас озирнеться,
І не зрозуміє, зому мовчали.
У когось — затихне серце,
А в когось — у штурм відзалигь.*

*

*Коли немає кохання свого —
Живуть коханням краденим.
А крадений вогонь — теж вогонь,
Тільки недовго гріє і радує.*

*Коли немає кохання постійного,
Живуть випадковим, сліпим,
Це — мов крапля води у пустині,
А пити хотеться — всім.*

Остан Невідомий

ПО Д Я К А

Комітет Оборони Українських Політичних В'язнів, з осідком в Нью Йорку складає щирю подяку Союзіві Українок ім. Ольги Басараб, Відділ у Піттсбургу за пожертву на працю Комітету 50 дол. і Екзекутиві Української Народньої Помочі за пожертву 250 дол.

Оці пожертви допомагають нам розгортати акції в обороні Валентина Мороза й інших Нескорених.

Закликаємо громадянство складати дальші пожертви.

Committee for the Defense
of Ukrainian Political Prisoners

P. O. Box 304, Cooper Station, New York, N. Y. 10003

„Мертвий сезон” був дуже жвавий

Літні місяці, коли по українських громадах звичайно завмирає суспільно-політичне життя, коли закриваються школи українознавства на вакації, театри припиняють свої турне і люди роз'їжджаються на „свіже повітря” в гори і над океан або в туристичні подорожі — літні місяці в цьому році, червень, липень і початок серпня, не були „мертвим сезоном”. Навпаки, пульс громадсько-політичного життя бився в ці місяці як ніколи сильно, бо наша велика спільнота по всіх країнах свого поселення, зокрема в Америці, виявила надзвичайну активність передусім в обороні тих, кого переслідує московсько-комуністичний режим за їх переконання, за їх спротив насильній русифікації і нищенню української культури. Нижче подаємо стислий огляд головніших подій, що відбулися в житті української громади в Америці в цьому періоді.

● У червні з ініціативи Організацій Українського Визвольного Фронту по численних місцевостях відзначено Акт відновлення української державности у Львові в 1941 році, як початок нової ери в українській політиці. В пресі вміщено цілий ряд статей-споминів живих учасників цієї події, по окремих громадах прочитано на цю тему доповіді.

● Широко відзначено 30-річчя створення Української Головної Визвольної Ради, члени якої закінчили свій Універсал УГВР словами: „Український Народе! Кличемо до Тебе: ставай до боротьби за свою волю і за свою державу! Сднайся у своїй боротьбі, кріпись у своїй вірі!”

● З нагоди 10-річчя побудови пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні відбулася в столиці ЗСА десятитисячна демонстрація українців, в якій помітну участь брала молодь СУМА і Пласту. З промовами виступали сенатори, конгресмени, представники Уряду, української церковної ієрархії і визначні українські громадсько-політичні діячі. Колони демонстрантів промаршували перед советською амбасадю, обкидаючи її стіни яйцями і червоною фарбою. Окрема делегація відвідала Білий Дім, де передала петицію през. Ніксонові

в справі оборони українських політичних в'язнів. Фрагменти з демонстрації показувано на телевізії. Советська амбасада вислала Державному Департаментові гострий протест в зв'язку з цією демонстрацією, а Юнайтед Пресс Інтернешенел в своєму коментарі підкреслив, що демонстрація „притемнила оптимістичні коментарі у советській пресі на тему відносин поміж СССР і Америкою напередодні приїзду през. Ніксона до Москви”.

● Відзначено по Відділах ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ традиційне Свято Героїв — Петлюри, Коновальця, Тараса Чупринки, Бандери і всіх тих, що віддали своє життя за кращу долю свого народу. Цього року у відзначуванні цього свята і в панахидах активну участь брала наша молодь, зокрема студентська.

● В Фонд Оборони України невинно напливали пожертви від українських патріотів, які розуміють важливість створення цього Фонду для справи визволення поневоленої української нації з московсько-комуністичного ярма. Окремі жертводавці висилають до ФОУ по 500 і більше доларів. Створення Фонду Оборони України проголосив на 2-му Світовому З'їзді Організацій Українського Визвольного Фонду в Канаді голова Проводу ОУН Ярослав Стецько.

● Великий моральний успіх мала Сьома Конференція Протикомуністичної Ліги в Мехіко з участю численної української делегації (АБН) на чолі з Ярославом Стецьком, що добилася схвалення запропонованих нею резолюцій в користь України. На Конференції гостро засуджено і запротестовано проти масових ув'язнень і жорстоких засудів культурних діячів і борців за національну незалежність та людські права в країнах поневолених Москвою і сателітних державах, зокрема в Україні, проти русифікації і варварського інтернування політичних в'язнів у психіатричних лікарнях, тюрмах і концтаборах. Конференція закликала вільні нації створити союз світового братерства, справедливості та миру і перестерігала їх уряди проти будь-яких угод з СССР.

● Увагу українського громадянства привернули виголошені в різних містах ЗСА до-

повіді нових емігрантів з ССРСР жидівського походження — Шифріна, Радигіна, Лобаса, Штейна, Єсеніна-Вольпіна, які з великою симпатією ставляться до ув'язнених українських патріотів і закликають слухачів підсилувати акцію в їх обороні.

О В різних центрах Америки створено Комітети в обороні українських політичних в'язнів, які організують пікетування советських установ, поширюють відповідну літературу і висилають звернення до урядів різних країн, ОН, Міжнародної Амністії, Червоного Хреста, конгресменів та сенаторів. В Нью Йорку створено на чолі з д-ром К. Савчуком і д-ром А. Бедрієм Комітет Оборони Українських Політичних В'язнів, що видав Звернення, в якому закликає посилити перекладницько-видавничу діяльність крайових матеріалів, досліджувати й розголошувати правду про Україну, скріпити міжнародню дію, звернену на допомогу Нескореним, зрушити харитативні, наукові, громадські, культурні, міжнародні та місцеві установи, щоб вони виступили в користь уярмлених, щоб домагалися від американського Уряду і ОН звільнення в'язнів та покарання комуністсько-російських злочинців. Комітет закликає також зрушити політичні кола, щоб вони зривали співпрацю з ворогом людства, щоб більше цікавилися долею катованих і мучених.

● Відділи ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ відбули свої загальні збори, на яких після звітування голів і членів Управ вибрано або перевибрано нові Управи. Зі звітів виходить, що членство цієї найбільшої в Америці суспільно-політичної організації в останньому дворічному періоді проявило жваву діяльність, активно співпрацюючи з українськими організаціями на своїх теренах, зокрема з Відділами УККА, брало діяльну участь в усіх загальноукраїнських акціях, зокрема в обороні Мороза, Чорновола, Караванського та інших переслідуваних московсько-большевицьким режимом українських патріотів, в значній мірі вив'язувалось зі своїх зобов'язань супроти Головної Управи, відзначало національні річниці, провадило харитативну діяльність і успішні акції серед чужинського світу, здобувало фонди для праці ОУВФ. На жаль, загальний образ діяльності Відділів ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ не був належно

віддзеркалений на сторінках „Вісника”, бо не всі Відділи висилали до свого журналу відповідні інформації.

● Члени Головних Управ ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ систематично відвідували Відділи з доповідями на актуальні теми і брали діяльну участь у річних зборах Відділів. Головні Управи також постійно тримали контакт з Відділами, висилаючи їм обіжники, щоб координувати діяльність Організацій.

● Науковець-дисидент і голова нелегального Комітету Оборони Прав Людини в ССРСР — академік Андрей Сахаров у зв'язку з конференцією між президентом Ніксоном і Л. Брежнєвим проголосив звернення, в якому вимагає, щоб советський уряд припинив переслідування політичних в'язнів. А. Сахаров вислав окремого листа до Л. Брежнєва, генерального секретаря ЦК КПСС, в справі засудженого на довготривале ув'язнення Валентина Мороза.

● У зв'язку з опублікуванням в американській пресі списку осіб, а серед них відомого громадсько-політичного діяча Лева Футали і кількох інших українців, які нібито поповнили з період Другої світової війни воєнні злочини і в справі яких в Іміграційному Департаменті ведеться слідство, в Йонкерсі, Ньюарку і інших місцевостях постали Комітети Оборони Української Правди, що з участю адвокатів мають боронити чесне ім'я Л. Футали і честь УПА, яка вела боротьбу на протинімецькому і протисовєтському фронтах. В закидах проти УПА названо її „Українською Фашистською Армією”, члени якої спільно з німцями нібито брали участь у 1941 р. у винищуванні жидів у Бабиному Яру в Києві. Справу Лева Футали зreferував на засіданні Політичної Ради УККА і засіданні Головної Управи ООЧСУ проф. І. Вовчук. На тих засіданнях присутні ухвалили подати матеріальну і моральну допомогу цьому визначному українському громадсько-політичному діячеві. Плянується створити Об'єднаний Комітет Оборони Української Правди. Газета „І'еральд Стейтсмен”, що виходить у Нью Джерзі, дала вияснення в своїй редакційній статті, що ніхто не може твердити про вину будь-якої особи, поки така вина не доказана в суді. На цю тему у „Віснику”

вміщено статтю В. С-ка п. н. „КГБ шукає щілин в Америці”.

● Українська молодь, об'єднана в СУМА, ТУСМ'і, дружинники СУМА та молодь інших організацій, що діють в системі ОУВФ, провели і ведуть широкі акції в обороні Валентина Мороза, який почав 1 липня голодівку. Індивідуальні листи, звернення, а також меморандуми висилається до през. Ніксона, сенаторів і конгресменів, до генерального секретаря ОН Курта Вальдгайма, Міжнародної Амнестії, культурних діячів ЗСА. На численні листи вже надійшли відповіді, в яких адресанти запевняють свою підтримку Морозові і просять додаткових інформацій.

● Вісім українських жіночих організацій, а зокрема ОЖ ОЧСУ, провели 48-годинну голодову демонстрацію навпроти будинку ОН. В демонстрації брала участь голова ГУ ОЖ ОЧСУ Уляна Целевич. Одним з її організаторів була Дарія Степаняк. У „Дейлі Ньюз” на другій сторінці вміщено фотографію учасниць демонстрації в тюремних сірих одягах з Д. Степаняк на першому пляні. На початку серпня ОЖ ОЧСУ спільно з студентами пікетувала „Нью Йорк Таймс”, який недостатньо інформує про український рух спротиву. Члени ТУСМ'у провели 5-денну голодівку перед будинком советської місії до ОН.

● 9.000 осіб і понад 500 уніформованих сумівців взяли участь в ХХV Зустрічі Українців ЗСА і Канади на Сумівській Оселі в Елленвіллі, що проходила під гаслом „В 30-ту річницю УГВР прослаavimo героїзм українських жінок в Кінгрі!” Зустріч розпочалася панелем на тему „Вчора і нині в Україні”. Панель відкрив голова Комітету Зустрічі кол. старшина УПА Лев Футала. Модератором був проф. д-р К. Савчук. Доповіді, що їх вислухали 600 осіб, виголосили проф. І. Вовчук, проф. К. Савчук, мгр В. Микула і студент права Аскольд Лозинський. Всеч. отець Богдан Курилас, капелян сумівської молоді в Бельгії, передав привіт учасникам Зустрічі від українців в тій країні. Після панелю відбулась широка мистецька програма. Учасники Зустрічі взяли участь у відправах Св. Літургій, що їх відслужили о. д-р В. Гавліч для українців-католиків і о. В. Ба-

зилевський для українців православного віросповідання. Успішно відбулась маніфестаційна частина. В Президії засідали визначні українські громадські та політичні діячі і американські гості. Доповіді на маніфестації виголосили: проф. Іван Вовчук, мгр Уляна Целевич, д-р Р. Малащук і В. Мазур. Після привітань відбулась дефіляда сумівської молоді перед трибуною. Студенти з ТУСМ'у зібрали багато підписів в обороні В. Мороза та інших політичних в'язнів.

● У 15-річчя підписання през. Д. Айзенгавером закону 86-90 про Поневолені Нації відбулось традиційне відзначення цього акту. Президент Ніксон підписав з цієї нагоди відповідну проклямацію. Такі ж проклямації підписали посадник Нью Йорку Абрагам Бім, губернатор Ньюйоркського стейту Мелколм Вільсон та ін. В Конгресі Едвард Дервінські відчитав звернення, що закликає американців підтримувати поневолені нації в їх боротьбі за свободу. В конгресовому Рекорді вміщено заяву президента УККА Л. Добрянського п. н. „Люзія детанту”. Етнічні групи під проводом Американських Приятелів АБН і Комітет ТПН зорганізували паради, „походи волі” і маніфестації по вулицях Нью Йорку і в Центральному Парку. Українська група у відзначенні Тижня Поневолених Націй брала найактивнішу участь. В соборі св. Патріка в Нью Йорку в наміренні поневолених Москвою націй відправив Св. Літургію Всеч. о. Патрикій Пашчак. На острові біля статуї Свободи в Нью Йорку Комітет Поневолених Народів улаштував демонстрацію, в якій брали участь члени уярмлених комунізмом націй Європи, Азії і Америки. Демонстрація почалась молитвою за вільну Америку і за всіх поневолених комуністичною тиранією в СССР. З доповіддю виступила д-р Валентина Калиник, яка прочитала лист през. Ніксона. Росіяни на демонстрації були відсутні.

● За підписами Ярослава Стецька, голови Проводу ОУН, голови Українського Державного Правління, і Миколи Ливицького, президента УНР в екзилі, з'явилося в пресі звернення „В обороні України”. Звернення закінчується словами: „Нашу оборону України розгорнім так широко і солідарно, щоб зрушити нею увесь світ, щоб почувла її вся Україна,

особливо її борці і страдники. Усі на захист наших братів і сестер в Україні!"

● Українська Центральна Інформаційна Служба (УЦІС) повідомила, що Провід ОУН і виконавчий Орган УНРади створили Консультативну Комісію, яка має розглянути питання повернення революційної ОУН до УНРади і взагалі справу єдності всіх самостійницько-державницьких сил у боротьбі за визволення України.

● Товариство Української Студіюючої Молоді (ТУСМ) провело кількадечну голодівку біля советської місії в ОН на знак солідарності з Валентином Морозом, який розпочав 1-го липня голодівку до смерті у Владімірській тюрмі.

● Скульптор Михайло Черешньовський виготовив модель пам'ятника на могилі св.п. Дмитра Донцова, який коштами ОУВФ Америки і Канади буде встановлений в листопаді на пвнтарі в Бавнд Бруку.

● З ініціативи Організацій Українського Визвольного Фронту біля советської місії в ОН у Нью Йорку відбулася численна демонстрація в обороні прав Валентина Мороза. Така ж демонстрація студентської молоді відбулась на початку серпня.

● Доповідями і статтями в пресі відзначено 50-річчя з дня трагічної загибелі в Києві засновника модерного націоналістичного українського руху, безкомпромісового самостійника, визначного державного діяча і одного з перших найактивніших пропагаторів творення українських збройних сил — Миколи Міхновського.

● 11 серпня відбувся у Вашингтоні похід із горючими свічками біля амбасад СРСР. Тут же 31 липня студенти на знак солідарності з В. Морозом почали на чолі з О. Петренком 11-денний голодовий страйк. Шостого дня голодівки число її учасників на вимогу лікарів зменшилося до 4-ох. Вислано телеграми до президента, віце-президента, всіх конгресменів і сенаторів. Відповіді з Білого Дому не було. „Голос Америки” повідомив слухачів в Україні про мету цього протесту. Демонстрацію проведено з ініціативи ЦЕСУС'у і СУСТА.

● Заходами ОУВФ у Вашингтоні від 29 липня до 4 серпня біля амбасад СРСР проведено демонстрацію в обороні голодуючого В. Мороза. Роздано 16.000 летючок вислано численні листи до американських провідних політиків і генерального секретаря ОН. Демонстрацію закінчено 48-годинною голодівкою. На загородженій площі в символічній тюремній клітці лежав інж. В. Маєвський в одязі в'язня концтабору з прикованою до ноги кулею. Інші учасники голодівки роздавали летючки. Радіовисильня СіБіСі передала інтерв'ю з студентом Н. Проциком.

● Останній з 5-ох студентів, що 31 липня почали голодівку у Вашингтоні на знак солідарності з Морозом, був змушений припинити її на вимогу лікаря. Його місце перебрали 5 інших студентів. Цим останнім був Андрій Міхняк з Клівленду, який голодував 19 днів. Орест Петренко на вимогу лікаря припинив голодівку на 19-ий день. Адріяна Мушинська і Єлисавета Ясевич — на 15-ий і 16-ий день. Ця голодівка мала широкий розголос в пресі і радіо.

● Проводи Українських Церков звернулися із закликом до вірних активно підтримати заходи Комітету Оборони Валентина Мороза, а зокрема морально підтримати учасників голодівок в Нью Йорку, Вашингтоні та інших містах ЗСА.

● Пресове Бюро АБН подало до відома про створення Українського Інформаційного Центру при АБН в ЗСА. Завдання цього Центру, що його очолює д-р Д. Бедрій, розгорнути систематичну діяльність у Вашингтоні і на форумі Об'єднаних Націй в обороні України.

● Головна Управа ООЧСУ ухвалила відбути черговий, ХУІІ З'їзд ООЧСУ 2-го і 3-го листопада в Нью Йорку, в готелі „Коммодор”. Згідно зі статутом управненими членами З'їзду є вибрані загальними зборами Відділів делегати — на кожних 20 членів один делегат, почесні члени, члени Головної Управи і Контрольної Комісії та Організаційного Суду, голлови Відділів або їхні заступники та уповноважені делегатур.

Людмила Мойсеева

„З нами сила Архистратига Михаїла . . .”

„З „націоналізмом” багато-хто асоціює передусім такі поняття, як „аморальність”, „культ крові і ножа”, „іраціональність”, апофеозу „чину для чину”, і докруги цих понять в основному ведеться дискусія” (М. Сосновський, „Дмитро Донцов — політичний портрет”). Прочитавши ці слова, починаєш шукати істини: як справді стоїть справа з тими „прогріхами” Дмитра Донцова.

Розгорнувши твори Донцова і ще раз уважно прочитавши ці „крамольні” слова, бачиш, що слово „аморальність” (завжди подане Донцовим у лапках) просто невдало підібране слово (поміляються ж бо і титани духа, непомільним є єдиний Бог!), бо те поняття, яке Донцов у те слово вкладає, далеко краще було б назвати таким терміном, як „надмораль”, „загострена мораль” чи, якщо хочеться з чужого: супермораль, юбермораль чи ультрамораль.

„Іраціональність” — про неї написали так багато доброго визначні українські поети, а вони були і є нашими духовними провідниками, бо „коли вождів народ не має, тоді вожді його поети”, — тож не міг і Донцов не оспівати її.

У вище цитованій книзі М. Сосновського є прецікаве посилання на Юрія Липу: „Колись (1936 р.) Ю. Липа, пишучи про концепції й політичні доктрини Донцова, наводив думки Т. Манна, який в одному інтерв'ю, відповідаючи на запит, кого він вважає найбільшим поетом Німеччини, сказав: „Освальда Шпенглера”. Ю. Липа зробив висновок: „Не дивуйтеся відповіді Манна. Жар, пекло правдивої поезії віє від історіософічних книжок Шпенглера. Такою самою гарячю віє навіть від чисто особистих полемік Донцова. Перед його статтями бліднуть вірші і поеми. Може він дійсно найбільший сучасний поет України? Може його доктрина — це просто вісь його власної літературної творчості, його особистої творчої експансії? Може цей динамізм абсолютним є тільки для нього, бож кожен поет має свій власний абсолютний динамізм? Можливо”. (Підкресл. Ю. Липи.)

„Чин для чину”. У випадку Донцова не приходить до розуму говорити про це, як у випадку Шевченка не говорив про „мистецтво для мистецтва”, „красу для краси”, бо в них обох кожне слово стояло на службі України. Любов до Батьківщини, „до мертвих, живих і ненароджених земляків”, веспоглинаюче бажання зробити все можливе для визволення їх — ось що водило рукою Донцова, коли він клав свої вогненні слова на папір. О, це не був „чин для чину”!

„Культ крові і ножа”. Донцов любив зброю, хоч ніколи не був військовим. Про зброю раз-у-раз і нам нагадував. Не був він напевно „вдачі голубиною” . . . Як тут не процитувати поетесу Аллу Коссовську, її прегарний вірш „Розмова з голубом”:

... Ти злови не плекаєш у собі,
 Ти — голуб просто, й вдачі голубиної
 Сама природа надала тобі.
 Не тверджу я, що ти з птахів найкращий,
 Що вдача голубина — сіль землі . . .
 Ми, мабуть, пережиток днів взгоршніх,
 Бо ми з тобою добрі, а не злі.
 Отак-о, любий друже мій крилатий,
 З тобою ми, звичайно, не орли,
 Та я гадаю, світ багато б втратив,
 Коли б у нім самі орли жили.

Бувають голуби! Бувають і орли! Донцов більше скидався на орла, або ще краще — на лева. І це справді так. Люди дійсно бувають подібні то на бульдога, — звичайно, як пишався своєю подібністю до цієї звірини Вінстон Черчилл, ніколи не гніваючись за те поширене у цілм світі до нього порівняння, бож то був *англійський* бульдог! Також і тут в Америці жартували журналісти, що Хрущов найперше поспішив відвідати „своїх рідних” — свинячі ферми в середньо-західніх степах, і що місцеві власті мали додаткову працю знімати звідусіль реклями з намальованими свиньми, щоб Хрущов не подумав, що „тут натякають на нього”. Таких прикладів можна наводити до безконечности: є люди подібні до турів, до ведмедів чи мавп . . . Котляревський

мав певність, що цілі народи можна було б обертати на відповідну звірину (ми схильні підходити до цього більш індивідуально). Ось що він писав у своїй невмирущій „Енеїді“:

*... Живе на острові цариця
Цирцея — люта зарівниця,
І дуже злая до людей;
Які лиш не остережуться,
А їй на острів попадуться,
Тих переверне на звірей...
... По нашому зохляцькім строю
Не будеш цапом, ні козою,
А вже запевне, що волом...*

І тут дістається від Цирцеї полякам, москалям, прусакам, австрійцям, італійцям, французам, жидам згідно з їх національними прикметами.

Колись Мосендз (який не сумнівався, що з Донцова на острові Цирцеї був би Лев) дуже дотепно висловився: „Донцов був чимось, що мав сміливість не бути об'єктивним... Тому його ще й тепер бояться. навіть „коли спить — без палиці повз не ходять“... І Ростислав Єндик вірив, що в часи хрестоносних походів до Святої Землі Донцов, якби тоді жив, був би хрестоносцем.

Донцов, як сказано, любив зброю. Найпершим і найдавнішим для нього був *меч*. Його вживали успішно ті, що, „інчучи собі чти, а князю слави“, перегороджували щитами степи південної України: „а храбрії русици преградиша чрленими щити... гремлеши о шеломи мечи харалужними“... Тоді то з Кисва на цілий світ неслася вільна пісня могутнього народу:

*Не із Литви йде князь сподіваний,
Ще незнаемий, давно жаданий,
А із Києва, туром-буйволом,
Іде веприщем за Рогнідою
Володимир князь со киянами...
... З-передсвіта до везора,
А з везора до досвіта
Летить стріла каленая,
Бряжгить шабля о шеломи,
Тріщать списи зартовані
В степу, незнаемому полі...*

(Т. Шевченко)

Про меч писали учні Донцова: „З мечем в руках і з блискавками гніву військовим кро-

ком з поглядом ловця іти завзято крізь вогонь і зливу“... (О. Теліга). „Та ж то наша долоня шершава так стискала залізо меча, що дрижала зухвала Варшава, і султан мимоволі мовчав“... (М. Грива). І Липинський пише про розцвіт нашої держави „під охороною сили меча февдального лицарства“, і сам Христос приніс у світ не тільки мир, но і меч! На діявола — хрест, на ворога — шабля!

З шаблею, що прийшла на зміну мечеві, запанувала на Україні козащина. Це була друга доба, і Україна загомоніла другим періодом своєї історії: „Гетьманщина! і думнее чоло похмаріло“. Тепер новий вид зброї боронить успішно її кордони:

*Так візної пам'яті бувало
У нас в Гетьманщині колись...
... Так славнії полки козацькі
Лубенський, Гадяцький, Полтавський
В шапках було, як мак, цвітуть,
Як грянуть, сотнями ударять,
Перед себе списи наставлять,
То мов мітлою все метуть!...*

(І. Котляревський)

Україна жила тоді „для краси, для щастя, для волі — стояли її вірні сини навкруги з шаблями в руках на сторожі“ (О. Олесь). Тоді „ще на Україні веселі і вольнії пишались села. Тоді, як праведно жили... ще за Гетьманщини старої давно се діялось колись“. (Т. Шевченко). „През шаблі маєм права“ — цю Мазепину істину, як „Єгошуї крик гирл сто тисяч повторило“ славетне козацтво; їх гимн „Гей нум, браття, до зброї на герць погуляти — слави здобувати!“ — лунав могутньо. „Вдаримо ми з гаківниць, гукнемо в гармати, блиснемо шаблями!“ — неслося понад стотисячним військом Хмельницького, і як „мутніла і темніла з крові у Дніпрі широкому вся вода“ — це значило, що захланному ворогові, який постійно простягав свої криваві пазурі по нашу землю, славні сини України давали гідну відсіч:

*Гей на коні, та шаблі в долоні —
Тільки вітер пилом заміта...
У небесній грозовій опоні
Проступає тіль огненного хреста!*

(М. Антіох)

„І Дух сказав: „Ти переміг, Богдане. — Тепер твоя земля обітована!” (Л. Українка).

Та ось знову почорніло зелене поле:

... Позорніло я од крові

За вольную волю.

Круг містечка Берестечка

На гогори милі

Мене славі запорожці

Своїм трупом вкрили...

(Т. Шевченко)

Дух зрадив. „Знову тьма, і жах, і розбрат. І знов настав єгипетський полон, та не в чужій землі, а в нашій власній” (Л. Українка).

Січ Запорізька — остання надія і заступниця народу — впала руїною: „єдина віра” не благословила запорожців „не дати москалеві Січі зруйнувати”, хоч благали вони кошового Петра Калнишевського: „Позволь, батьку, позволь, Петре, на сторожі стати, та не дати москалеві Січі зруйнувати. Не дозволиш шабельками — позволь кулаками, щоб не пропала слава тая поміж козаками” („Дума на зруйнування Січі”). Ті, що шаблями вміли орудувати, одні згнули, другі — залишили свій край, треті — пішли на службу окупантові:

... Не вернуться сподівані,

Не встануть гетьмани,

Не покрийть Україну

Червоні жупани,

Обідрана сиротою понад Дніпром плаже...

По княжому мезеві і козацькій шаблі прийшов час на гайдамацький ніж, бо „ворогові, що сміється”, відповіли гайдамаки, які прийшли на зміну козаччині:

Смійся, лютий враже!

Та не дуже, бо все гине,

Слава не поляже!

І Донцов розумів, що в цьому третьому періоді нашої боротьби гайдамацький ніж дістав права громадянства.

У темному гаю, в зеленій діброві,

На припоні коні отаву скубуть;

Осідлані коні, ворони готові,

Куди то пойдуть? Кого повезуть?

Он кого! Дивіться!

Лягли на долині,

Неназе побиті, ні слова не гуть.

Ото гайдамаки... На гвалт України

Орли налетіли; вони рознесуть...

Кару... за кров і пожари

Пеклом гайдамаки ляхам оддадуть!

(Т. Шевченко)

Кругом святого Чигрина сторожа стала з того світу не дати святого розпинати!

Гайдамака вигострив „товариша”, засунув за халяву і пішов у степ шукати свою надію і мститися на ворогові, бо „спалахнула ненависть до тих, що нищили його любов”. Для нього був єдиний вибір, якщо не він їх, то вони його, бо стояли „хрести від Капуї до Риму на острах рабський і на жах, як на хрестах отих не вмреш — то на ножах!” — каже з тюрми до нас сьогодні поет Іван Сокульський.

Народ заспівав жорстоку пісню: „козаченьку, бери ніж, де побачиш москалика, та й заріж!” Холоне кров у жилах від страшних слів голої правди, але... Писав Луначарський про Шевченкових гайдамаків: „Треба пам'ятати, що кожний революціонер чітко уявляє собі всю необхідність рішучих і жорстоких заходів боротьби, які б вони не були самі по собі осоружні його гуманній природі. Революціонер буває жорстокий власне завдяки своїй гуманності... Жорстокість революціонера — єдина жорстокість, що може йти пліч-о-пліч з найглибшою ніжністю серця”.

По гайдамаччині прийшла найновіша доба: Визвольна Боротьба 1917-1920 рр. Відтоді півстоліття Україна стоїть у затяжній кривавій боротьбі з Москвою; війна ця „страшна і незвичайна... Без гасел бойових, без гучної музики, без грімких вистрілів, без ясных корогів, вона була немов лихе повітря... І полягав вояк за вояком... У темряві густій ніхто не бачив, як блискала й щербилась ясна зброя, як падав і конав один з борців, як ворог загрибав його у темну яму, не раз іще живого”... Вороги-окупанти „найбільше воювали шнуром, кайданами, отрутою, підкопом, їм — зрада гаслом військовим була”... (Леся Українка). Останнього слова в цім нелюдському змагу за збереження нашого народу з переважаючими стократ силами Москви ще не сказано.

Наша „Хроніка опору” ще не дописана до кінця. На кін нашої боротьби ступила нова

зброя: граната і скоростріл, бо з тими, що „у прокурорській тозі ховають розбійницький ніж” (Ігор Калинець), найуспішнішою „мовою” буде якраз граната.

*Розтерзані, зацьковані, убиті
Підводяться і йдуть гинити суд.
І їх прокльони злі й несамовиті
Впадуть на душі плісняві і ситі
Апостолів злочинства і облуд.*

(В. Симоненко)

І встають вони для опору і йдуть у Карпати... Як Мороз: „Я повернуся ще раз у ці гори — набиратися сил, вчитися Опору, пізнавати себе, шукати відповіді на питання: Хто єси?”. Бо саме в Карпатах і скрізь на Західній Україні ще так недавно „гострозоре, мужне покоління” Ольжичеве „так солодко в передчуванні бою, не знаючи вагання і квилінь, покірну землю чуло під ногою і пило зором синю далечінь”.

Так ще недавно Теліжині герої чули в небі „літаків непогамовний клекіт”, а в своїх „руках скажений скоростріл”. Так ще недавно юнак Коссовської „прив’язав гранату біля стану, поясом стягнув цивільний плащ. І пішов легким і пружним кроком поруч з другом в сіру каламуть” вести із ворогом кулями розмову:

*Веди із ними кулями розмову,
Вони прийшли не тільки за добром,
Прийшли забрать ім’я твоє і мову,
Пустити твого сина байстрюком...*

(В. Симоненко)

І вони переможуть ворогів!

„А чи знаєте, хто є патрон нашої землі? Сам св. Михайло, що ненавидить сатану! Що не хоче прощати його! Сам Архистратиг, небесний Маршал! Мені колись казав знайомий чех: „Страшного маєте патрона! Будете великим народом!” — Це пророцтво перед смертю заповів нам поет-воїн Леонід Мосендз.

Архистратиг! Донцов до Нього часто звертався, пишучи свої гнівні слова про „культ меча”, „культ шаблі”, „культ ножа”! Візюнуючи грядучий Армагедон, залишив свій заповіт тим, що незабаром:

*Задуднять — і пустині пісок
На болото замісять,
Авірона камінням поб’ють*

ПОЕЗІЯ З УКРАЇНИ

* * *

*В селі моему ще співають
Внозі дівзата на Ділу,
І пісню з гаю, пісню з маю
Ведуть на сто вкраїнських лун.*

*Ведуть від роду, від родини,
З далеких нетроців століть.
Ведуть до матері-Вкраїни,
Що над Славутизем стоїть.*

*Стоїть і дивиться у далек —
Від скитських піль до зірних зір,
Котрі розсіє сивий Гализ
За сто віків, за сто узгір.*

*Ой Гализ, Гализ, Гализенько, —
А пісня йде за синь-моря,
Й над гаєм золотим Шевченка
Горить зезервлена зоря.*

Остан Невідомий

І Датана повісять.

*Через гори полинуть, як птах,
Йордан в бризки розкроплять,
Срихонській мури, мов лід,
Звуком трубним розтоплять.*

(І. Франко)

До української молоді звертався ж: „Хай буде емблемою вашою не заплакана мати, не покинута дитина, а ті мужі, які їх визволяють, скупі на слова, багаті на чини. Ганьбою є безсилий плач і журба! Борці не квилють, а борються!

Хай яснітиме на вашім прапорі той Хрест, що яснів на козацьких прапорах, над Тризубом. Пам’ятайте, що патрона Києва, Архистратига Михаїла малюють з мечем! Його духа плекайте в собі! І силу душевну!

Щоб в пожарі світовім, в змагу з царством диявола зайняла Україна належне їй місце передове!

Щоб гідно сповнила Післанництво, яким благословив її Господь.

Щоб сповнився Заповіт Шевченків!

Щоб вражою, злою кров’ю волю окропила Україна!

Щоб вас, молодих, які ще діждуться того дня, — щоб вітав вас вільний Київ дзвоном перемоги!” (Д. Донцов).

Михайло Кушнір

Американська масова культура і українська діаспора

(Продовження)

Подібно, як капіталізм ХІХ стол., масова культура є динамічною, революційною силою, що бурить перегородки між класами, традиції, смак і затирає культурні відрубності. Вона змішує усе разом, витворюючи те, що можна назвати гомогенною культурою. Масова культура є дуже демократична: категорично відкидає дискримінацію проти будь-кого, між будь-ким і будь-чим.

Прикладом типового гомогенізованого журналу з величезним тиражем був журнал „Лайф”, який нещодавно перестав виходити. В тому самому числі ми могли знайти поважний виклад атомової теорії й розвідку про любовне життя якоїсь фільмової зірки; обкладинку, яка тим самим друком голосить закордонну політику ЗСА і „маратонський” поцілунок Керіми, кольорові сторінки Реноара і цілосторінковий образ коня, що їде на рольках; фотознімки голодних в'єтнамських дітей, що збирають відпадки на руїнах містечка, і нові бюстгальтери. Очевидно, реклами дають ще більше нагод для вияву гомогенізуючих талантів редактора.

Більш-менш від 1930 р. вища культура пробувала боронитися проти залливу масової культури двояким способом: плекаючи академізм, себто намагаючися конкурувати шляхом імітації, і плекаючи авангардизм, себто зрікаючись конкуренції.

Академізм — це річ для еліти: підроблена вища культура, з вигляду правдива, але по суті продукт, вироблюваний так само, як дешеві культурні товари на вжиток мас. Інколи вміють відрізнити її тільки авангардисти. Через одно чи два покоління її характер уже видний для всіх, і тоді відсувається її в забуття, подібно як її більш щирі двоюрідну сестру. Прикладом можуть послужити малярі як Адольф Бугеро і Роза Бонер, критики як Едмонд Клеренс Стедмен і Едмонд Госс, композитори як Едвард Ельгар, поети як Стівен Філіпс, врешті такі письменники як Альфонс До-

де, Арнольд Бенет, Джеймс Бренч Кебел і Салмерсет Моле.

Значення руху авангарди (розумію під цим поетів як Рембо, повістярів як Джойс, малярів як Пікассо) засновувалося на тому, що він попросту зрікався конкурування. Відкидаючи академізм — і цим самим масову культуру — він робив розпучливе зусилля, щоб відгородити якийсь терен, на якому міг би ще діяти поважний мистець. Творив нові поділи в культурі, беручи за підставу радше інтелектуальну, ніж суспільну еліту. Зусилля принесло несподівано добрі овочі: завдячуємо цьому майже все, що живе в мистецтві останніх п'ятдесятьох років. Насправді вища культура наших часів є майже ідентична з авангардизмом. Рух народився тоді (1890-1930), коли виступали проти міщанських вартостей в культурній, як і в політичній ділянках. В ЗСА культурний спротив не виявився перед Першою світовою війною, тому авангард розцвів шойно в 20-их роках. Дві течії, вичерпавши свою силу, злучилися в 30-их роках, щоб наприкінці тих років всякнути в піски пустелі, на якій живемо сьогодні. Виникнення гітлеризму й революція, якою були московські судові процеси, що відкривали дійсну природу нового суспільства в Росії, стоять біля порога сучасного періоду, коли люди воліють триматися знаного зла, ніж ризикувати прямунням вперед. Хронічний стан гарячої чи холодної війни, в якому світ перебуває від 1939 року, не сприяв ані бунтові, ані експериментові в мистецтві та політиці.

В цьому новому періоді суперечники, як це часто буває в світі бізнесу, лучать свої підприємства. Масова культура прибирає барву двох відмін давньої вищої культури, академізму й авангарду, тоді як авангард щораз більше розводнюють масові елементи. Поволі впринає ні холодна, ні гаряча, м'якенька культура „міддлбров”, яка загрожує поглинути в своїй липкій мазі. Модернізм Бавгавзу почав врешті просочуватися, очевидно в своїй

зіпсутій, викривленій формі до американських меблів, кафетерій, кін, урядових будівель, драгсторів і поїздів. Американські журнали викладають покваліно й плитко психоаналізу, психоаналітик заступив ексцентричного мільйонера як „деус екс махіна” в багатьох фільмах. Т. С. Еліот пише „Коктейл парі”, і ця п'єса стає шлягером Бродвею (хоч під деякими оглядами знаменита, цілком певно гірша, ніж „Убивство в соборі”, яке в 30-их роках мусіло бути субсидійоване, щоб ввійти на сцену).

Типовий американський творець кічу є сьогодні важким для окреслення явищем. Немає в Америці таких впливових критиків, як хоч би Віліям Ляен Фелпс. Замість них виступають такі безбарвні створіння як Кліфтон Фейдимен та Генрі Сайдл Кенбі. Недолугі віршики Еді Геста заступлено більш вишуканими, хоч теж банальними ритмами, взятими з „Джон Бровн'с баді” Бенета. Маляр Мексфілд Періш залишив місце Роквелові Кент, Артур Брісбан — Волтерові Ліпменові, а Теда Баро — Інґріді Бергман. Маємо в ЗСА навіть щось, що можна назвати авангардною помпезністю (чи пак підроблюваним авангардом), як хоч би в будинках Раймонда Гуда чи у віршах Арчібальда Мек-Ліша. Існує теж у красному письменстві академічний авангардизм, так що як „малі”, так і великі місячники розпоряджають своїми співробітниками.

Усе те не є піднесенням рівня масової культури, як могло б видаватися, але радше корупцією вищої культури. Порівняймо повісті Конан Дойля про Шерлока Гольмса, речеві й без претенсії, — з удаваною „глибиною” Дороти Серс, яка, не відрізняючися в цьому від багатьох інших авторів детективних повістей, є нездійсненою повістяркою, отже марнує свій матеріал і прагне експонувати літературні пози. Або візьмім стосунки між Голлівудом і Бродвеем. У 20-их роках це були дві речі, фільми продуковано для мас „гінтерленд'у”, театр грав для вищих сфер Нью Йорку. Театр був вищою культурою, головню академічного гатунку (Theatre Guild), але з іскрою авангардного вогню (рух малих чи експериментальних театрів). Фільми були рішучо масовою культурою, найчастіше дуже злою, але з дріжджами авангарду (Гріфіт, Строгайм) та народньо-

го мистецтва (Чаплін і інші комічні актори).

З постановням звукового фільму Бродвей і Голлівуд зблизилися. Виставляють п'єси головню ради того, щоб продати фільмові права, а фільмові продуценти самі безпосередню фінансують багато п'єс. Це з'єднання так стандартизувало театр, що навіть давня Theatre Guild видається в порівнянні з ним чимсь живим, тоді як з „експериментального” театру не лишилося ані сліду. А що скористали на цьому фільми? Вони є вишуканіші, гра акторів тонша, декорації в ліпшому смаку. Але стандарт і тут просочується: вони ніколи не є такі жажливі, як колись, але не є ніколи такі добрі, як бували. Вони дають більше розваги і менше мистецтва. Фільм в 20-их роках деколи мав у собі чар безпретенсійного народнього мистецтва або інтенсивність уяви, прикметну для авангарду. Звук, а з ним Бродвей, звели камеру до ролі інструмента, що нотує чужий для неї рід, — п'єсу, говорену на сцені. Німий фільм розпоряджав принаймні теоретичною можливістю створення чогось мистецьки вартісного, навіть у межах масової культури. Звуковий фільм не розпоряджає можливістю в таких межах.

Цю всю ділянку належало б розглядати зі становища поділу праці. Чим більший поступ техніки, тим більший поділ. Наприклад, фабрика Блекит-Семпл-Гюммерт — слово фабрика є тут на місці — для продукування „soap operas” у радіо. Або факт, що в Голлівуді композиторів, який пише музику для фільму, не вільно робити оркестрації своїх творів, подібно як режисер не робить монтажу. Або „редаційний взір”, за яким кожний журнал з великим накладом кроїть свої оповідання і статті, не інакше, як продукується частини авт у Детройті. „Тайм” і „Ньюсвік” довели спеціалізацію до верхка: їхні автори навіть не підписують своїх праць; а втім вони не є властиво їхніми працями, бо збиранням даних займається цілий штаб дослідників і кореспондентів, натомість друкована стаття є часто вислідом редакторських скреслень і додатків. Невеля „Нью Йоркер'а” це стисло окреслений рід: гладка, мінорна, ніби недбала, заторкуюча драму й сантимент, але ніколи така некультурна, щоб насправді створити драму — а редактори виплекали цей рід шляхом роками три-

ваючої, зручної селекції, немов городник, що виплекує новий рід рожі. І дійсно, їм вдалося це аж задобре: одержують стоси бездушних імітацій і почали просити письменників, щоб додержувались формули, але не аж так.

Такі працівники мистецтва алієновані: з їхньою умовою працею лучить їх стільки, скільки робітника лучить з працею його рух. Висліди якісно нужденні, кількісно імпонуючі. Наприклад, єдині гарні фільми Голлівуду походять з часів, коли промислова елефантіязис не звела ще режисера до ролі одного з багатьох техніків, що мають більш-менш такий самий засяг влади. Два найбільші американські режисери, Гріфіт і Строгайм, були мистцями, не спеціалістами. Самі робили все, особисто доглядали чи в порядку сценарій, актори, оператор, а передусім монтаж. Єдність є чимсь найістотнішим у мистецтві. Не можна осягнути єдності, перепускаючи твір через руки кільканадцятьох спеціалістів, навіть компетентних. Знаємо досконалі збірні твори, але їх творці належали до одної традиції, яка надавала єдність їх праці. Такої традиції сьогодні в Америці немає, отже мистецтво — на відміну від кічу — може поставати тільки тоді, коли влада над цілістю має одна вражливність і один мозок. У фільмі тільки режисер, навіть чисто теоретично, може мати таку владу. І так було у фільмі з-перед 1930 р. в ЗСА, в Німеччині. Гріфіт і Строгайм перетривали доти, поки промисел достатньо не zorganizувався, щоб почати ставити опір їх сильним індивідуальностям. Вибір товарів, продукція яких стільки коштує, є надто поважною справою, щоб її залишити в руках мистців.

(Закінчення буде)

У виданні НТШ вийшла книжка д-ра П. Мірчука
„КОЛУВІЦІНА, ГАЙДАМАЦЬКЕ ПОВСТАННЯ
1768 РОКУ”

320 стор., ціна 10.00 доларів.

ГУ ООЧСУ радить Управам Відділів
заохотити членство і широке громадянство
набувати цю цікаву книжку.
Замовлення надсилати на адресу:

Dr. P. Mirchuk
5012 N. Marvine St., Philadelphia, Pa. 19141
При закупі 100 примірників ціна книжки знижується
на 25%.

Вол. Гаврилук

*

Співає з душею моєю
Пісня зеленого листя.
Співає з душею моєю
Зелена, весела, густа.

Стовузність зеленого листя
З душею моєю співзвужна,
Співає у кожній мислі
Така потужня й співауга.

У кожній мислі, у кожнім слові
Співає мова зелена
Ясеня, липи, клена,
Співає мова ялинова.

Хмільй, душе зелена,
В напоях устає
Струмує рунна поема,
Мов з джерела вода.

Буденний глезик, дзбан ги склянка.
Прозорість, густота.
Хеилос в серці п'янку
Пінна зелень густа.

Такти і кроки,
Зелене за ними тло.
По стовбурах високих
Стікає пінне скло.

1952/54.

ОСВІТА В АМЕРИЦІ

Згідно з даними, опублікованими американським Департаментом Освіти, освітня система в ЗСА — найбільше в країні підприємство. Це — основне зайняття 67.7 мільйона чоловіків, жінок і дітей. З цього числа 60.4 мільйона учні шкіл і студенти коледжів, 3 мільйони — вчителі і 300.000 — директори шкіл, інструктори та обслуговний шкільний персонал.

З населенням ЗСА приблизно 209 мільйонів людей це означає, що близько третини всіх американців зайняті в освітній системі.

Понад 90 мільярдів доларів буде витрачено на шкільні заклади протягом цього навчального року.

ТРОХИ ГУМОРУ

Наш час багатий на генії. Сподіваємося, що з-поміж них є декілька здібних.

*

Шукають двох касирів: нового і того, що втік,

З НОВИХ КНИЖОК

Зозулине яйце

Данило Шумук. *За сліднім обрієм. Спомири. Документи IX. Передрук самвидавного твору з України. Українське в-во „Смолоскип” у Франції. Париж-Балтимор, 1974, стор. 450.*

Недавно на адреси численних українських емігрантів в-во „Смолоскип” розіслало під наведеною вище назвою спомини Данила Шумука, довголітнього совєтського в'язня. Шумук, колишній член КПЗУ на Волині, бувши мобілізований до совєтської армії, попав там до „штрафного батальйону”, розчарувався в комунізмі, побачивши його на практиці, перейшов до УПА, був арештований органами КГБ на Житомирщині, де мав zorganizувати революційно-визвольне підпілля, і тепер відбуває довготермінове ув'язнення в совєтському концтаборі. За Польщі він відсидів як комуніст вісім років у польській в'язниці.

Ці перепачковані з України „спогади” викликають багато сумнівів, чи справді все те, що в них написано, вийшло з-під руки Шумука, чи не змушений він був, заломившись, як Іван Дзюба, свої спогади „переробити”, чи до цієї справи взяли без його участі „фахівці” з КГБ.

Видавництво „Смолоскип” у коротенькій передмові до спогадів Д. Шумука стверджує не знати на якій підставі, що вони „щирі і безпосередні свідчення людини, яка віддала все своє життя за ідеали, до яких прямувала і які пробувала здійснити в практичному житті”. Проте, в кінці цієї ж передмови видавництво зазначає, що „в книжці Д. Шумука деякі наведені розповіді про український визвольний рух в час Другої світової війни і зроблені висновки в діалогах (?) не відповідають історичній дійсності”.

Це, здавалося б, мало стримати в-во „Смолоскип” від друкування цих спогадів або бодай докладно вяснити, які ж саме „діалоги” і „висновки” згідно з переконанням видавництва „не відповідають історичній дійсності”. Цього видавництво не зробило і тим завдало дуже великої шкоди для українського — особливо молодого і довірливого — читача. Щобільше, автор передмови заявляє, що для ба-

гатьох читачів спогади Шумука „будуть дороговказом і надхненням у боротьбі за свободу нашого народу”.

До речі, перший том спогадів Д. Шумука, в якому мали б бути описані дії УПА, кагебісти під час обшуку нібито від нього відібрали чи не тому, що годі були їх переробити.

Данило Шумук, як сказано, колишній комсомолец і комуніст на окупованій Польщею Волині, як твердить він сам, ніколи членом ОУН не був, однак, за короткий час перебування в УПА вибився на одно з чільних місць в її пропагандивному апараті. Він, хоч рідше не визнає „Декалогу”, переводить по різних містах і селах вишкільні курси, де зацєплює волям і старшинам УПА, своїм слухачам, ідеологію націоналізму, спертую на цьому ж „Декалогу”. Він заперечує комунізм і будь-які форми націоналізму, крім придуманого ним самим, виразно не означеного „гуманного націоналізму”, бо націоналізм Донцова, мовляв, тоталітарний і антидемократичний. Зрештою, Шумук готов зрєктися і „гуманного націоналізму”. „Хай би на Україні, — пише він, — був тогнісінько такий самий соціально-політичний лад, як і в Росії (підкр. всюди наше), але щоб Україна жила окремим своїм державним життям... тоді б і на Україні не було ніякого націоналізму... Росіяни є для мене братнім слов'янським народом...”

Згідно з відомою тактикою большевиків відтинати „голову” і завжди опраздувати „маси” (як це практикується і у відношенні до еміграції) автор спогадів раз-у-раз посуджує і гостро критикує Команду УПА і Провід ОУН, як тупі і нездатні до керівництва, і оправдує, а часом навіть ідеалізує рядових упівців, „обдурюваних” цим Проводом. („На ведучі місця всюди пробивалися кар'єристи, жадні не обмеженої влади і вкрай нетерплячі навіть і до найменших критичних зауважень”. Стор. 375). Приєднуючись до хору совєтських агітаторів, Шумук особливу неприязнь виявляє до Ярослава Стецька.

Всупереч загальновідомій правді, Шумук пише, що „сила ОУН скривалася не в центральному Проводі, а в середньому активі і фанатичних низах та відділах УПА, у яких було дуже мало зленів ОУН навіть серед командного складу УПА”. В цьому місці дійсний автор спогадів перестарався, бо знехтував навіть загальновідому правду.

З особливою ненавистю ставиться Д. Шумук до СБ — Служби Безпеки УПА, представляючи її як безідейну збиранину кримінальних злочинців. В усіх тих місцях, де пишеться про СБ, виразно видно руку „редакторів” споминів, що дослівно переказують „памфлети” відомого Магала зі Львова.

Д. Шумук, який просидів у польських і советських тюрмах та концтаборах понад 30 років та й досі, мабуть, якщо живе, відбуває кару за непоповнені ним злочини, бо пише, що в жадних боях з большевиками участі не брав і не спромігся з гуманних мотивів вистрелити навіть на викритого агента КГБ, може й міг написати спогади такими, як ми їх читаємо, бо людська витривалість не безмежна, доказом чого є Іван Дзюба і інші „розкальні” дисиденти. Але він все ще вірить у беззубий „гуманний націоналізм”, який має поборювати всякого роду „тоталітаризм”, тобто чинний націоналізм, і закликає до того читачів своєї книжки. Із спогадів Шумука виразно визирає безнадійність боротьби української нації за незалежність, а цього ж тільки й треба його „опікунам” з КГБ, щоб роззброїти, здеморалізувати українську молодь на еміграції і наставити її проти ОУН. В кожному разі „дороговказом” для молоді ці спогади ніяк не можуть бути.

Слово в слово переписуючи пропагандивні фрази з советських антибандерівських брошурок, „Шумук” пише, що „ОУН створена по образу і подобию фашистських партій з тією ж ідеологією, що спирається на філософії Ніцше, Шопенгауера і Макіявеллі”. То як же він, „ширий і ідейний націоналіст”, ширив на вишкільних курсах цю філософію? Як міг дивитися в очі своїм слухачам, коли впоював у них те, чому сам не вірив і що ненавидів? Редакторські „вставки” тут просто разять очі вдумливого читача. Однак, стараючись бути послідовним, Шумук далі пише про цих своїх слухачів-упівців: „У тих юнаків було незрівнянно

більше віри і відданості тим ідеям, ніж у всього центрального проводу ОУН”. Яким ідеям? — Ніцше, Шопенгауера, Макіявеллі? І звідки знав Шумук *увесь центральний провід ОУН*, перебуваючи на Волині?

Рукою Шумука чи й власною рукою „фахівець” з КГБ, щоб пересварити „східняків” із „західняками” на еміграції, потверджує поширювану свого часу в Німеччині советською агентурою чутку про те, що, не довіряючи „східнякам”, які вступали були до УПА, їх масово розстрілювали. Заперечувати це ствердження з огляду на його абсурдність — річ зайва. Зрештою, вистачить прочитати об’єктивно написаний „східняком”, колишнім політвиховником УПА Данилом Федорівським „Потатник повстанця”, щоб переконатися, що „редактори” Шумукових спогадів тут перестаралися. Зрештою, кожний колишній упівець може ствердити, що значну частину командного складу УПА становили колишні советські старшини. І серед нагороджених Командою УПА військовими відзнаками знаходимо не одного „східняка”.

Про рейд Ковпака на Галичину через Волинь Шумук згадує кількома словами: „відділи УПА безладно відступали”. Про те, що ту групу советських партизанів відділи УПА зліквідували в Карпатах, Шумук не згадує ані словом. І тому читач мав би догадуватися, що Ковпаків похід закінчився переможно і звання „героя Советського Союзу” надано йому по заслугі. Чи не популяризація це советських мітів?

Ролью РОА (Російської Визвольної Армії) Власова висвітлено в спогадах викривлено. Фактично аж до кінця війни німці з наказу Гітлера зволікали із створенням такої армії, і, крім малих сутичок, єдиний раз взяла вона участь у боях в Празі проти... німців. Натомість понад 300.000 колишніх советських воїнів різних національностей, що попали були в німецький полон, брали участь в боях проти большевиків у допоміжних при Вермахті частинах, так званих „гіві”.

Шумук у своїх спогадах фаворизує московського воюка і московський народ такими словами: „... руський народ живучий, експансивний і по-переможницькому мислячий. Руський солдат може воювати у таких умовах, у яких

не зміг би воювати солдат ні одного з європейських народів", отже й українського. Таке фаворизування „старшого брата” шите білими нитками, запозиченими ще з царських часів: „руський солдат дощу і морозу не боїться — під дощем сухий, на морозі теплий”.

Не раз Шумук, чи пак його „редактор” сам себе заперечує: в одному місці він твердить, що на східньоукраїнських землях українського революційного підпілля не було, а в другому пише, що діяло воно на Житомирщині і Київщині аж до Дніпра.

В розмовах з приятелями-оунівцями Шумук заявляє, що революційну діяльність треба припинити і перейти на злегалізовану діяльність. У цілковитій згоді з тодішньою советською пропагандою він заявляє: „Треба, щоб наші люди стали найкращими фахівцями в усіх галузях виробництва, науки і культури. Тільки тоді, коли ми матимемо тверду опору в усіх тих ланках, можна буде висувати свою думку по суспільно-політичних питаннях і обстоювати її. Оце таку роботу, закросну на широку скалю і на довгі роки якраз і треба вже починати. Бо цими групами, які ходять з лісу в ліс, від однієї якоїсь крайньої хати до другої, ми нічого не зробимо. Людина, що не має ніякої точки опору у суспільстві, голодна, холодна, брудна і не обіпрана, не здібна займатися організаційною роботою. Вони в очах суспільства являються неповноцінними людьми, безглуздими і жалюгідними фанатиками”.

І все це також майже слово в слово відписано з советських летючок, що їх розкидали енкаведисти під час і після війни по українських селах. Шумуків „редактор”, звичайна річ, не дозволив авторові згадати тут, що українське революційне підпілля, підтримане суспільством, зірвало большевицькі „вибори” до Верховного Совету. Що УПА, підтримувана більшістю населення, витримала до 1953 року. Шумук ніби не знає чи не хоче знати про „бандерівські потоки”, що пливли в сибірські пуці після 1944 р. на повільне вмирання: спершу ті, що активно боролися в рядах УПА, потім „бандерівські жінки”, далі ті, що бодай раз пустили упівця переночувати, і нарешті ті, що „не доносили”.

Без жадних попередніх пояснень у Шумукових спогадах раптом з’являється замість не-

любих йому ОУН і УПА якась Народньо-Визвольна Революційна Організація — НВРО, в якій він діє і від імени якої йде зі своєю групою на схід України, де кінець-кінцем опиняється в руках НКВД. Цю організацію згадує він не раз, хоч жадним словом не прохоплюється про її склад та провід. І так через комсомол, компартію і ОУН прийшов Шумук до мітичної НВРО, а з неї — до концтабору.

Судив Шумука спершу якийсь дивний Військовий Трибунал, що складався з „майора років 50-ти і... двох дівчат років 19-20”. Коли майор, допитуючи Шумука, трусився від злоти, „дівчата перелякано мовчали (!) і перезиралися між собою”. З численних свідчень недобитих жертв таких трибуналів, що склалися звичайно з досвідчених катів-„смершівців”, тяжко повірити в склад трибуналу, перед яким став на суд Данило Шумук.

Поневіряючись по концтаборах і тюрмах, Шумук згадує минувшину, не знаходячи в ній жадних ясних сторінок. В його спогадах знов фігурує ненависне йому СБ, яке „мордувало, палило й топило в криницях наших кращих людей”. „Криниці”, в яких насправді нищили смершівці і „стрибки” українських націоналістів — тема, яку дуже широко використовує советська пропаганда. Це ж не вінницькі могили і не катинські ями, начинені трупами, що їх оглядали тисячі людей.

Після свідчень Радигіна, Шифріна і інших колишніх советських в’язнів-жидів, які з високою похвалою згадують про своїх співв’язнів, українських націоналістів, зокрема колишніх упівців, гидко читати в спогадах Шумука про зорганізовані в концтаборах банди різунів і грабіжників, що склалися з... колишніх упівців. „Вони, — пише Шумук, — точнісінько такі, як блатні, тільки що блатні розмовляють російською мовою і ніколи ніде не підкреслюють своєї національності, а ті парубки з широкої дороги (битого шляху — В. Д.) розмовляють українською мовою і, на превеликий жаль, ще й зараховують себе до політичних діячів...” Їм присвячує Шумук, чи пак його „співавтор”, не одну сторінку, протиставляючи їх українським інтелігентам, що їх зневажливо прозивали ці „щурі”, колишні молоді упівці, „дипломатами”.

Кілька разів сам себе спростовуючи, Шумук пише на початку своїх спогадів, що на сході України не було українського підпілля, а вже в концтаборі пригадує він, як „зустрівся із групою націоналістів, осуджених у Білій Церкві. Це були — пише Шумук — в більшості інтелігентні люди з Білої Церкви, Києва та його околиць. Всі вони були зв'язані з націоналістичним підпіллям, одні з них — з бандерівським, а другі — з мельниківським”.

І ще одна цікава річ: Шумук пише, що в концтаборах неможливо було зорганізувати будь-якої підпільної групи. Але, як виходить з його спогадів, підготовою страйку і керівництвом його займалася нелегальна українська „самодопомогова організація”, що в тому концтаборі, в якому перебував Шумук, нараховувала 180 членів.

Випущений у 1956 р. за амністією на „волю”, Шумук уже вирішив не займатися далі політичною діяльністю. „Тоді, — пише він, — для мене вже були далекими всі існуючі в нашому народі ідеології. Я зненавидів тоталітаризм у всіх його проявах, як в інтернаціональному, так і в націоналістичному”.

Однак, на „волі” був він не довго: його знову арештували під Одесою, де він з родиною влаштувався на працю, і знов запроторили до концтабору. І ці його спогади, хто б не був їх дійсним автором, мають виразну ціль зацепити читачеві безнадійність і безвиглядність боротьби української нації за незалежність, а саме цю націю представити як анархічну аморфну масу.

У примітці в-ва „Смолоскип” сказано, що у споминах Д. Шумука бракує шість років з його життя (1964-1970). Нумерація сторінок вказує на те, що вони не були написані”. Залишаємо це ствердження на совісті видавництва.

Спогади Д. Шумука написані каліченою мовою з численними москалізмами і навіть цілими діалогами, написаними російською мовою.

З огляду на те, що ця шкідлива книжка таки появилася друком, конечно потрібно, щоб наші історики ОУН та УПА і живі свідки описуваних в ній подій забрали в цій справі свій голос.

В. Д.

ЗУСТРІЧ ПАПИ ПАВЛА VI З А. ГРОМНИКОМ

Советський міністер закордонних справ А. Громико відбудув одногодинну зустріч з папою Павлом VI.

У цій зустрічі взяли участь ватиканський дипломат архисп. Кассаролі та советський амбасадор в Італії Нікіта Хрущов. Це була вже третя зустріч папи з А. Громником.

Пресовий шеф Ватикану Федірко Алесандріні сказав кореспондентам, що в советсько-ватиканські переговори були включені проблеми Середнього Сходу, зокрема справа майбутньої долі Єрусалиму, також обговорено питання конференції в справі мирової співпраці в Європі і питання католицизму в СРСР.

Архисп. Кассаролі висловив затурбованість Ватикану долею католиків в СРСР і висловив догану світовим пресовим агентством за те, що вони не здають собі справи про законний стан віруючих в Советському Союзі. Він сказав, що доля віруючих в СРСР є такою, якою вона є, і її легко чи швидко змінити не можна.

Щодо характеру розмов про долю підсоветських католиків Алесандріні сказав, що вони поза звичайний обмін інформаціями не пішли. До того ж, — заявив він, — советські дипломати дуже обмежували своє бажання вислухувати становище Ватикану, як його представляв архисп. Кассаролі.

Архиспикоп Кассаролі — це спеціаліст у стосунках Ватикану з комуністичним світом. Він перевів переговори з урядами Східної Європи, Мадящини, Чехо-Словаччини, СРСР, а недавно дипломатичну місію в Польщі.

У розмові з советськими дипломатами Кассаролі вказував на крайньо убогий стан католицизму на території, що колись належала до Польщі, тобто в Галичині. Згідно з інформацією архисп. Кассаролі, там залишилося тільки 80 католицьких священників, без єпископа. Він піддав думку, що так, як у випадку Литви та Естонії, де єпископів не було і їх обслуговували єпископи з колишньої польської території, таку саму розв'язку можна застосувати і до католиків в інших частинах СРСР.

ЧИКАГО В ПОКЛОНІ ГЕРОЯМ

Заходами 8-го Відділу ООЧСУ у співпраці з Організаціями Українського Визвольного Фронту в Чикаго відзначено 25-го травня ц. р. Свято Героїв.

Свято започатковано Панахидами в Українських Церквах. У катедральному соборі Св. Володимира Панахиду відправили о. протопресвітер, настоятель собору Федір Білецький і отці з католицької парафії Свв. Володимира і Ольги, парох крилошанин Маріян Бутринський, крилошанин Павло Джулинський, д-р Іван Тилявський, Іван Кротець і гість з Вінніпегу, о. крилошанин Семен Іжик. Зворушливу проповідь виголосив о. крилошанин Маріян Бутринський, співав катедральний хор. У катедрі Св. Отця Миколая Панахиду відправили о. парох Петро Леськів і о. Ярослав Свищук.

Волод. Савгак

Читаючи „КГБ”

Серед майже сотні книжок про советський апарат масового терору в ССРСР і його підривні акції, убивства, саботаж та дезінформацію в ще вільному світі книжка Джана Баррона „КГБ”, яка появилася на початку цього року, заслуговує на особливу увагу українських читачів.

Починаючи з першого розділу „Знаряддя влади”, в якому автор аналізує ролі КГБ в системі правління не лише „Союзом Советських Соціалістичних Республік” (жодне з тих окреслень не відповідає дійсності!), але й державами, які Кремль насильно втримує в системі „соціалістичної співдружності народів” (ще одна цинічна брехня в такій назві!), почерез дальші 14 розділів (330 сторінок) читач знаходить незвичайно чіткий і вдумливий образ цієї потвори, створеної Ленінінм ще 20 грудня 1917 р., яка впродовж 57 років безкарно жирує на живих людях і уярмлених російськими імперіялістами націях; змінюючи, мов хамелеон, свою назву, ця потвора залишається тією самою установою, без якої ні один з „вождів” російської „тюрми народів” не міг би втриматись при владі.

„Ліквідація КГБ усунула б самі підстави советського суспільства”, — стверджує автор і додає, що ця установа „є основною силою, з допомогою якої партійні вожді втримують свою диктатуру над народами ССРСР, пробуючи накидати її (диктатуру) іншим суспільствам” (стор. 1-2).

Після Панахиди вірні з обох церков перейшли до Дому СУМА ім. М. Павлушкова, де Свято Героїв відкрив п. Ярослав Загородний, голова 8-го Відділу ООЧ-СУ. Глибоко змістовну промову виголосив запрошений з Вінніпегу гість, о. крилошанин Семен Їжик. В мистецькій частині виступали хор „Чайка” під диригентурою Мирослави Галан і духова оркестра Відділу СУМА ім. М. Павлушкова під диригентурою Романа Голіяна.

Відспіванням українського національного гімну закінчено Свято Героїв, яке під кожним оглядом було вдалою імпрезою.

К. П-ий

Обговорювана книжка вартісна особливо тим, що автор не тільки переповідає більше чи менше відомі вже факти, але й пов'язує ці факти з аналізом організаційної побудови КГБ за найновішим станом (розділ IV, стор. 70-90) і робить відповідні висновки-поради (розділ XIV „Вибір для світу”). В окремих додатках він подає: а) коротку історію ЧК-КГБ; б) відомості про „близнюка КГБ” — советську військову розвідку, відому під назвою „Главное Разведывательное Управление”—ГРУ; в) текст секретної інструкції-підручника про вербування американців (а чи тільки їх?) для служіння КГБ; і г) понад дві тисячі прізвищ советських агентів вже розкритих у різних державах Європи, Африки і обидвох Америк (Північної та Південної).

Присмно відмітити, що автор, обговорюючи (в розділі XIII „Чорне ядро”) злочинні дії тих, які в системі КГБ займаються „мокрими ділами” (убивствами) закордоном, називає як перші жертви тих злочинів Симона Петлюру і Євгена Коновальця (ст. 308), а далі, описуючи вбивства Льва Ребета і Степана Бандери, зупиняється довше над процесом Б. Сташинського в широком німецького федерального суду, з якого цитує уривки про те, що вбивство сл. п. Степана Бандери було заплановане і переведене „на виразне доручення уряду” (ст. 318). Автор додає, що у висліді процесу в Карльсруге щонайменше 17-ох високих офіцерів КГБ усунуто зі служби або покарано обниженням ранги і що в Кремлі рішено, що в майбутньому такого роду „мокрі дела” мають виконувати наймані кримінальніки різних національностей (пор. убивство Троцького в Мехіко!), а не громадяни ССРСР.

В книжці детально (і, мабуть, уперше) описано, як діє „дезінформація”, тобто та клітина КГБ, завданням якої є „затруювати публічну опінію” і з „чорного робити біле, а з білого чорне”. У висліді такої дезінформації британці Джан Майнард, експерт сільського господарства і відомий письменник Джордж Бернард Шов, „не бачили” в рр. 1932/33 в Україні

штучно створеного Кремлем масового голоду, жертвою якого впало 5-6 мільйонів невинних людей, стверджує автор (ст. 167). Для поширення дезінформації в Советському Союзі існує вже довгі роки т. зв. пресова агенція „Новости” (крім урядового ТАСС'у), яка розсилає до закордонної преси спрепаровані комунікати і статті різними мовами. Автор описує кар'єру одного з найбільш відомих агентів дезінформації, який виступає під прізвиськом Віктор Люїс, і додає, що цього типа вже двічі приймали в Білому Домі (в жовтні 1966 р. його приймав тодішній віце-президент Гомфрі, а 13 листопада 1971 р. він був прийнятий тодішнім дорадником Ніксона Кіссінджером!).

З розділу VII „Небезпечні менші брати” (ст. 141-163) довідуємося, як справно виконують завдання КГБ розвідки: чехо-словацька, східнонімецька, польська, мадярська, болгарська, румунська, а навіть кубинська, які — хоч формально й підлягають своїм урядам — на ділі є керовані висланцями КГБ з московського „центру” і деколи діють навіть проти власних держав (напр., на Кубі проти Кастра). З допомогою цих „менших братів” КГБ розбудовує свою мережу серед квібецького „Визвольного Фронту” (ст. 151) і Ірландської Революційної Армії, палестинських „Аль Фатах” (ст. 254-5) та всередині інших підпільних рухів. У кількох розділах на конкретних випадках автор аналізує спосіб вербування і вишколювання різних агентів для окремих цілей: саботажу, дезінформації, вбивств, державних переворотів (напр., у Гані, Мехіко і т. п.). Таке вишколювання триває деколи 5-8, а то й більше років і переводиться спеціалістами окремих ділянок з-поміж офіцерського складу КГБ-ГРУ.

Хоч реакція Москви на обговорювану книжку покищо невідома, можна з певністю ствердити, що її публікація — це дошкульний удар для „нових царів” у Кремлі, бо в книзі ясно і недвозначно виявлено, що нелюдська система, створена Ленінім, діє й далі, а то й удосконалюється не тільки за Сталіна, але й за Хрущова, Брежньова чи якогонебудь майбутнього Шелепіна... Доки існує КГБ-ГРУ — в Советському Союзі нічого не може змінитися.

Т. Дмитренко

„ПАТРІОТ”

*Чи гували коли, браття,
Про такого „патріота,”
Що у нього на приміті
Завжди „народня робота”?*

*Не думайте, що у нього
В голові які дурниці —
Щира праця для громади
В нього завжди на язичі.*

*Всякій нові дороги
Для піднесення народу
Безумовно все знаходять
В першого у нього згоди.*

*Всяку добру нову справу
Він не тільки похваляє,
Але навіть признається,
Що давно у пляні має.*

*І на всяке добре діло
Він готовий помагати —
Тільки не кажіте йому
І від себе щобудь дати.*

„Комар”, 1928 р.

В ЧІКАГО ВІДЗНАЧИЛИ РІЧНИЦЮ АКТУ 30 ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ

Ваходами 8-го Відділу ООЧСУ 29 червня ц. р. в Домі СУМА ім. М. Павлушкова ширші сходини присвячені були відновленню Української Державности, проголошеному у Львові Актом 30-го червня 1941 року.

Сходини відкрив голова Відділу, закликавши присутніх постановити і однохвилинною мовчанкою вшанувати пам'ять творців Акту і борців, які в обороні Української Правди згинули в боротьбі з ворогом.

Доповідь „Акт 30-го червня 1941 року оправданий історією” прочитав професор Іллінойського університету д-р Степан Горак. Це була аналітична доповідь, в якій прелегент з перспективи часу та на підставі історичних документів ствердив, що історія не тільки оправдала Акт 30-го червня 1941 року, але й оцінила його як великий український чин. Чим далі віддаляємося ми від тих незабутніх днів, — сказав прелегент, — тим ясніше стає, що історична мудрість була з тими, хто мав нагоду і честь бути співтворцями того Акту.

К. Пий.

Доповідь проф. д-ра С. Горака появиться в наступному числі „Вісника”.

В. С-ко

Гасне зірка Коротича

Стрункий, завжди елегантно вдягнений 38-річний Віталій Коротич добре знав українську еміграцію в Америці і Канаді. Не одна зі студенток-українок закохалась була в цьому дотепному, веселому поетові, якого нарзхвват запрошували українські емігранти до своїх гостинних хат. Віталій Коротич імпував своєю високою культурністю (він закінчив у Києві медичний факультет), добрим знанням англійської мови і — своїми поезіями на межі модерних.

Треба думати, що Віталій Коротич, очевидно, член КПСС, серед похмурих людей у Києві, які виписують советським громадянам візи за кордон, користувався не абияким довір'ям, бо чи не з рік прожив у Канаді на стипендію ОН і всюди їздив без „дядьків"-провідників.

В літературному доробку Віталія Коротича кілька збірок поезій і репортажів, зокрема один з проречистою назвою „О Канадо!", що вийшов у 1966 році. Але це не „Обабіч океану" — репортаж київського російськомовного письменника Некрасова про Америку, якого виключили були зі Спілки Письменників України, а оце недавно вирішили випровадити з „країни рад". Бо Віталій Коротич людина обережна і з „дисидентами" ніколи не накладав і підтримував своїх під гострими протестами не ставив.

Проте, недавно, як довідуємося з київської „Літературної України", чорна тінь з великої хмари, що заступила тепер небо української советської поезії, упала й на Коротича. З розторощувальною статтею-рецензією на його дві останні збірки „Перевтілення" та „Щоденник" виступив у тій газеті якийсь малознаний критик з промовистим прізвищем Дубина.

Почавши з моралізаторських сентенцій на тему „усвідомлення поетом свого громадянського обов'язку" і „авторської позиції в добу непримиренної ідеологічної боротьби" (цитата з „Правди"), оцей самий Микола Дубина з високою похвалою згадує українських советських поетів Бажана, Нагнибиду, Воронька, Дмитерка, Олійника, М. Тарнавського (відомого графомана-„поворотця" з Америки), щоб противпоставити їх Коротичеві.

Суворий критик, либонь, вибрав собі Коротича як жертву не за „ідеологічні ухили", а за те, що „блукає він в туманностях, манірничав, намагається не виявляти (!?) своєї громадянської активності". Він, тобто Коротич, „не розкрив у своїх збірках перед читачем реальну картину нашого життя в її справді соціальної і психологічної сутності" ... „Не вільна гармонійна людина, не боєць переднього трудового краю, а охоплений внутрішніми суперечностями самотник став героєм його творів. Такими, наприклад, є шахтарі, які не вміють навіть відпочити, бо думи їхні завжди в тій мокрій чорній шахті, а інтереси обмежені доміно і портвайном, пляшки з-під якого вони викидають у Чорне море; міщанин Марченко, жебрак-інвалід з Черкащини, непримітна тітка Марина і т. п. „герої" ...

Як видно з цієї короткої цитати, „боєць переднього трудового краю" Дубина високої оцінки за свою замовлену „рецензію" від начальства не дістане. Бо читач „Літературної України" напевно не зрозуміє, що б'є він Коротича не за шахтарів, які ненавидять свою шахту, не за міщанина Марченка, жебрака-інваліда і тітку Марину, а за те, що спробував бодай трохи вийти поза рямці соцреалізму, де таким особам „вхід суворо заборонений".

Персходячи з критичним мікроскопом по рядках Коротичевих поезій, Дубина з обуренням стверджує індивідуалізм і почуття самотності поета, бож і справді у нього „самотній липень", „самотнє небо", „самотня тиша", „самотня вулиця", „самотня церква", „самотній жебрак", „самотня стопечальна мадонна" ...

Дубина з „батьківським" уболіванням констатує, що „найбільш потаємне і святе у віршах Коротича відбувається в... церкві, а еталоном порівнянь найвищого гатунку є для поета Ісус Христос. Ісуса, знятого з розп'яття (?), поклали на плащаниці для прощань; розстріляного хлопця жінки оплакують теж у церкві. Син божий (з малої букви) народився у стайні, академік Богомолець — в київській тюрмі. Обидва вони великі — стверджує поет".

Ходимо в темряві . . .

У російській монархічній газеті „Наша Страна”, яка виходить у Буенос Айресі, в Аргентині, появилася в серпні ц. р. лист до редакції С. Войцехівського, що пройшов непоміченим, але змушує насторожитися всіх тих, хто на віру і без застережень сприймає російську „демократичну опозицію” і всі матеріали „Саміздату”, що появляються на Заході. Не забуваючи становища в цій справі, бо ж „ходимо в темряві”, наводимо цей лист в перекладі на українську мову в цілості до відома наших читачів. — Ред.

Советські „інакшомислячі” — тема трудна. Як сказав відомий російський закордонний діяч: „На них можна тільки молитися — говорити про них не годиться”. Тим часом поговорити про „демократичну опозицію” в Росії треба. Загадка, що її оповиває, згущується з кожним днем. Обмежуся двома прикладами.

Усі персонажі поезій Коротича згідно з советськими канонами мають бути не самотні, а „в колективі”, мусять бути веселі, бадьорі і думати повинні тільки про перевиконання виробничих плянів. І, звичайно, не місце в советській поезії для „самотньої стопечальної мадонни”, не місце для церкви і Христа. Вище голову, товаришу Коротич, заводь пісню про „Парашу — радість нашу”, чи пак про радість бути советським всеросійським громадянином!

Ще дуже не подобаються в збірках Коротича Дубині такі образи: „вмирають мудреці”, „вмирала вулиця”, „мертві забирають нас”, „смерть на нього глянула”, „в мертвій церкві”, „поети теж таки вмирають” . . .

Чи не здає собі справи недолугий критик Дубина, що він є нехитрим інструментом в руках тих, від кого мудреці і поети вмирають?

І чи не міг Дубина обійтися в своїй рецензії без того, щоб не повчити Коротича, що наслідувати він мусить Пушкіна, Лермонтова, Некрасова, Маяковського, ну, ще хіба Франка та Шевченка? . . .

З інспірованого в Агітпропі ЦК КПУ виступу Дубини в „Літературній Україні” можна припускати, що Віталія Коротича вже збираються втягнути на „чорний список” неблагонадійних літераторів.

3-го квітня ц.р. академік Сахаров телефоном продиктував з Москви в Нью Йорк відповідь О. Солженіцинові на його „Лист до вождів Советського Союзу”. Видавництво „Хроніка Пресс”, що його очолює Валерій Чалідзе, надрукувало цю заяву у вигляді брошури російською і англійською мовами.

Щоб продиктувати цей текст, треба було принаймні півтори години, тим більше, що запис безсумнівно треба було звірити з автором. Однак, ніхто в Москві О. Сахарова не перервав, ніхто не перешкодив йому передати позбавленому советського громадянства Чалідзе політичну заяву, яка не збігається з програмою комуністичної диктатури.

Закордонні прихильники О. Д. Сахарова, мабуть, скажуть, що „Політбюро не відважилося перервати розмову славного ученого з його закордонним однодумцем”. Вони, може, додадуть, що комуністична влада ослабла і змушена рахуватися і з внутрішньою опозицією, і з західною суспільною opinio.

Такі заяви будуть, в даному випадку, безглуздя, яке свідчить про незнання або нерозуміння дійсності. Чим пояснюється проявлене владою потурання вгадати тяжко, але факт потурання не підлягає сумніві. Причина залишається загадкою, яку жадні висновки найвних і легковірних емігрантів не розв’яжуть.

**

17-го травня ц.р. „Новое Русское Слово”, що виходить у Нью Йорку, опублікувало надісланого цій газеті листа Павла Літвінова, що недавно прилетів до З’єднаних Штатів. Цей документ до такої міри дивний, що його треба повторити дослівно, добре що автор покищо цього не заборонив.

„У травні цього року, — сказано в листі, — в СРСР випущено в „Саміздаті” випуски 28, 29 і 30 „Хроніки текущих событий” (Хроніки поточних подій — Ред.), відомого інформаційного журналу, видання якого з огляду на події останнього року було тимчасово припинене.

Цією заявою я доводжу до відома заінтересованих осіб, що я є представником „Хроніки текущих событий” в тому, що стосується оборони її авторських прав.

У згоді з виразно висловленим побажанням редакції, яку я представляю, „Хроніка текущих событий” буде перевидаватися друкарським способом російською мовою тільки видавництвом „Хроніка” в Нью Йорку. Це видавництво вже випустило брошуру „Хроніки текущих событий”, випуск 28.

Питання про іншомовні видання заінтересовані особи можуть обговорити зі мною. У випадку, якщо будь-яке видавництво, нехтуючи цією пересторогою, видасть „Хроніку текущих событий”, починаючи з 28 випуску, помінаючи переговори зі мною, я буду боронити авторські права редакції „Хроніки текущих событий” через суд”.

ЧОМУ В ССРСР НЕ СВЯТКУВАЛИ 250-РІЧЧЯ РОСІЙСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК?

Цар Петро I видав 14 травня 1724 року „указ” про створення в російській імперії Академії Наук і для відзначення цієї історичної події вже довгий час в Союзі Союзі роблено приготування. В пляні піднесення престижу „найпередовішої країни світу” і щоб скріпити політику „детанту” запрошено науковців з різних держав не лише соціалістичних, але й капіталістичних; деякі із запрошених вже отримали були союзські візи, замовили місця на літаках, навіть купили подарунки для своїх союзських колег-науковців.

І нагло за два тижні перед датою шумно рекламованого „свята союзських учених” закордонні гості отримали із Секретаріату Академії Наук ССРСР листи з повідомленням, щоб не приїздили, бо святкування відкликано, мовляв, тому, що 16 червня 1974 р. мають відбутись „вибори” до Верховного Совету ССРСР, отже 14 травня (місяць раніше!) не можуть відбутись урочисті святкування з нагоди 250-річчя заснування Академії Наук.

Таким неповажним викрутом кремлівська верхівка дуже слабо закриває факт, що справжнього причиною відкликання „світової” імпрези є невдоволення Бреж-

**

Може, засліплені „дисидентами” прихильники „демократичної опозиції” в ССРСР скажуть, що нічого дивного, незвичайного немає в цьому листі, в цій загрозі звернутися до чужоземного суду для оборони авторських прав підпільного журналу, який виходить в Москві, але я дозволю собі залишитися при особистій думці. Мені ця заява Літвінова видається подією небувалою в історії таємних організацій.

Дивним є все — і те, що випуски „тимчасово припиненого” журналу знову льються як з рогу достатку; і те, що призначений представником „Хроніки текущих событий”, колишній московський „дисидент” явно зв'язує її поширення за кордоном з „обороною авторських прав”, тобто ймовірно з одержуванням авторських гонорарів за перевидавання або переклади на чужоземну мову; і особливо те, що він погрожує судом порушникам цих мітичних „прав”.

Уявм, що якесь видавництво — в Америці, Європі чи Азії — порушить заборону і поширить переклад хоча б одного випуску „Хроніки” флямандською, португальською чи малайською мовою. Уявм собі, що, боронячи „авторські права” своїх довірительів, Літвінов звернеться хоча б до одного суду. Як він доведе своє призначення представником „Хроніки”? Як і ким видані повноваження подасть? Як потвердить своє право розпорядитися одержаними засобами? Не звернеться ж він до створеного в Москві союзського Комітету оборони авторських прав?

Усе це виглядає так дивно, що хотілося б почути відповідь представника „Хроніки” на ці неминучі питання.

нева та його кліки з постави союзських учених в зв'язку з кампанією проти академіка Андрія Сахарова. Хоч приблизно 25 відсотків членів Академії досі проголосували „за” виключення Сахарова (і ще Веняміна Левіча) з Академії Наук ССРСР, цього кремлівським „вождям” рішуче замало, зокрема в світлі того, що чимало закордонних учених проголосило свою солідарність з акад. Сахаровим.

У серпні минулого року американська Академія Наук загрозила, що у випадку виключення Сахарова вона застосує відповідні санкції по лінії дальшої співпраці з більшовиками; в квітні ц. р. понад 80 французьких учених вислали Брежнєву телеграми із висловами занепокоєння з приводу переслідування вчених в ССРСР, а Бритійська Королівська Колегія Психіатрів ухвалила резолюцію, в якій таврує використання в ССРСР психіатрії для політичних репресій супроти інакшодумаючих.

Мабуть і відомий запит сенатора Едварда Кеннеді на форумі Московського університету, де більшість присутніх становили не студенти і професори, а КГБ-істи: „Чи думаєте ви, що витрати на оборону ССРСР треба ще збільшити, чи зменшити?” мав вплив на те, що „вожді” нарешті почали розуміти просту істину, що думаючих і чесних людей на Заході вже тепер не так легко обдурювати; вони подумали, що західні вчені, які з'їдуться в Москві на святкування 250-річчя Академії Наук, можуть ухвалити щось таке „протирежимне”, що потрясе до основ велику брехню, на якій побудована союзська імперія. Подумав — і рішили „відкласти” святкування на неозначений час...

В. С-ак

ЛИСТ СОЛЖЕНИЦІНА ДО УЧАСНИКІВ „МЮНХЕНСЬКОГО ПРОСІКТУ”

Керівництво Курсів „Мюнхенського Просікту” запросило Ол. Солженіцина, нобелівського лауреата і автора світової слави „Архіпелаг ГУЛаг”, який перебуває тепер у Швейцарії, до активної участі в курсах. На запрошення отримано листа з 17-го липня ц. р. з наступним змістом (у перекладі з російської мови):

„Шоважаєні Панове Професори Степаненко та Камєнецький! Дорогі Студенти Українського Вільного Університету!

Мі глибоко зворушений Вашим запрошенням. Українська культура, життя, надії й майбутнє далеко не чужі мені: мій улюблений дід (єдиний, що я його знав) — українець, а його дружина наївукраїнка, і в моїм дитинстві я постійно чув про українську справу. А втім, я поділяв з українцями найважчі роки мого життя, — і дружив з ними.

Тому, якщо б у мене була найменша спромога прийняти Ваше запрошення, я б безперечно покористувався б нею. Алеж, як це й Ви самі передбачали, я в цю пору аж ніяк не можу відірватися від моєї праці.

Бажаю успіхів у праці Вашого Університету!

Дякую Вам усім — тисну всім руку

Ваш

Солженіцин

В. Я.

Советсько - китайська війна та розпад ССРСР (Продовження)

До утворення головних європейських націй в Європі провадилися релігійні, династичні та інші війни, що були спонукані головним чином спадковими характеристиками домінуючих верств європейських народів та чоловічих керівників, а спадкові характеристики народів мазкувались чинниками, що мали неспадковий характер. Природньо, що історики бачили тільки ці чинники — релігійні та культурні відмінності, династичні суперечності, особисті амбіції керівних осіб і т. п. Коли утворилися головні європейські нації, то в багатьох війнах вже виявилась головна причина цих воєн за посідання територій, що були пов'язані з життєвими інтересами націй, тобто війни стимулювались спадково-національними характеристиками націй. Цей напрямок розвитку історичних подій в Європі, що набув повної сили в другій половині XIX сторіччя, був тісно пов'язаний з утворенням багатьма європейськими національностями власної провідної верстви.

В залежності від своїх спадково-національних характеристик така провідна верства набувала також систему неспадкових національних характеристик — національну культуру і з допомогою навчання витворювала національну свідомість, що робила розбудову її національної держави домінуючою ціллю цілої національності. Дуже часто ця націоналістична провідна верства ототожнювала цілу націю із собою, а інтереси нації та держави зі своїми власними інтересами. Тому з утворенням націй в Європі припинилися релігійні, династичні та іншого типу війни і почалися війни за життєві інтереси націй, як їх розуміла їхня провідна верства відповідно до її спадково-національних характеристик.

Попередній зміст цієї розвідки мав ціллю довести, що, використовуючи головні досягнення ліберетики та молекулярної біології, можна з'ясувати не тільки явища життя окремої людини, але також і об'єднання людей, притягуючи для цього тільки ті чинники, що їх можна вивчати науково. Ці чинники — біологічно-спадкові характеристики людей індивідуальні і

групові. Тому й далі, коли будемо розглядати історичні явища, що, на нашу думку, ведуть до советсько-китайської війни, будемо використовувати ці чинники.

До цих чинників ми ще додамо фізико-географічні, що їх також можна вивчати науково. Ці чинники складаються з характеристик території, що їх заселяють національності та нації, як рельєф, клімат, родючість ґрунтів, поклади тощо. Таким чином засадниче твердження, що на ньому побудована ця історична розвідка, можна формулювати так: історія національності визначається фізико-географічними характеристиками території, що її національність заселяє, і спадково-національними характеристиками цієї національності та її сусідів. Зрозуміло, що ця розвідка не ставить перед собою ціль довести слушність цього твердження для застосування його в світовій історії народів, а використовує його для розуміння тільки історії Євразії, що вага її виявилась тільки в останній половині XX стол. і що була зфальсифікована як ні одна інша історія. Перше, ніж перейти до наступного розділу, зупинимось на вченні, що претендує на науковість і тому намагається не тільки з'ясувати минулі історичні явища, але й передбачати майбутні — це марксизм.

Марксизм розвився в останній чверті XIX стол. і в XX стол. став дуже популярним серед ліберальної інтелігенції. Частково це з'ясується тим, що немарксистські історики того періоду не змогли підняти описову історію народів до рівня дійсної науки, нехтуючи біологічними чинниками. За старою традицією вони вважали неспадкові характеристики націй як релігію, культуру і т. д. за головні чинники історичних подій і зокрема воєн.

К. Маркс твердив, що історичні явища є наслідок боротьби клас. За марксистською теорією суспільство кожної держави складається з різних клас громадян, що мають відповідне відношення до засобів та знарядь виробництва. Найважливіші класи: класи власників чи капіталістів та класи робітників чи пролетарія-

ту. Таким чином члени кожної класи об'єднані економічними чинниками, що продукують інші чинники — ідеологічні, культурні і ін., цебто класові характеристики. Тому, що пролетаріят кожної капіталістичної держави (держави, де існує чіткий розподіл на класи) має ті самі економічні інтереси, а тим самим і ідеологію, що пролетаріят іншої капіталістичної держави, ці чинники ведуть до утворення міжнародного пролетаріату, що протистоїть міжнародному капіталізму — об'єднанню капіталістичних клас держав. За Марксом війни між державами спонукуються їхніми домінуючими капіталістичними класами. Якщо домінуючою класою в державах буде пролетаріят, то воєн між державами не буде.

Що війни між державами спонукуються та організуються домінуючими класами, це природно, бо домінуючі класи переважно і керують державами, але в незалежних національних державах домінуючі класи мають спадково-національні характеристики націй, що якраз і відповідальні за війни. Відповідно до теорії нашого твору пролетаріят національної держави також має спадкові характеристики державної нації і, якщо він почне керувати державою, то буде дотримуватись інтересів держави і навіть провадити війну за державні інтереси, якщо це є необхідно у згоді з його спадково-національними характеристиками. Зовнішня політика домінуючої класи царської та советської Росії повністю підтверджує нашу теорію.

Щоб побудувати свою теорію логічно, К. Маркс повинен був нехтувати всіма спадковими національними та ненаціональними властивостями націй і людини; а головне нехтувати продуктивністю праці робітника, що є не тільки спадковою характеристикою людини, а також спадковою характеристикою націй. Тому, що гуманісти заперечують не тільки вагу спадково-національних характеристик, але навіть і їхнє існування, вони сприймають значну частину теоретичного марксизму. Наукова безпідставність теоретичного марксизму була доведена фактами там, де намагались застосувати теорію К. Маркса. На практиці виявилось, що це можливо за умовою відмовлення від основних принципів марксизму. Отже те,

що тепер декларується, як доказ слушності марксизму (наприклад, советський комунізм), є в дійсності кричуще його заперечення. Найбільше заперечення засад марксизму виявилось в тому, що він став у советській Росії знаряддям російського націоналізму.

Щоб замаскувати ці заперечення, советські марксистки розвинули спеціальну риторику, що складається з термінів та виразів, що формою дуже подібні до термінів, які вживається в міжнародній політичній літературі, але змістом означають зовсім інше. Наприклад, советський термін „народна демократія” своїм дійсним змістом є повною протилежністю звичайному термінові „демократія”; „культ особистості” в советській дійсності є найбільше пригноблення особи будь-коли в історії людства; „б'юк партійних з безпартійними” означає відсутність будь-якого б'юку; „советський партіотизм” своїм змістом є російський патріотизм; „буржуазний націоналізм” — всякий прояв неросійського націоналізму. Другим запереченням марксизму є його передбачення, що продуктивність праці в державах, де до влади прийде пролетаріят, буде вищою за продуктивність в капіталістичних країнах. В дійсності виявилось, що в т. зв. соціалістичних країнах продуктивність праці, особливо в сільському господарстві, значно нижча, ніж у т. зв. капіталістичних країнах. Таким чином дійсність заперечила висновки теоретичного марксизму і тим самим його головне твердження, що *класова боротьба* є той чинник, який визначає історичні явища.

Утворення російської національності та Великого Князівства Московського

Попередні розділи цього твору демонстрували, від чого залежать спадково-національні характеристики націй, і що вони, цебто характеристики, є ті чинники, які формували минулу історію націй і будуть формувати їхню майбутню історію. Це праця для істориків, що будуть писати наукову, а не описову історію народів.

Цей твір, використовуючи факти описової історії російської нації і особливо біологічне змішання різних народів, що утворили цю націю (цебто її спадково-національні характеристики), має ціль довести, що її минула іс-

торія вповні зрозуміла з погляду концепції, що була розвинута в його попередніх розділах. На цій підставі від застосування цієї концепції до майбутньої історії цієї нації можна чекати, що воно приведе також до істинних передбачень.

Поперше, треба зазначити, що історія російської нації та її національної держави, що писалась російськими істориками до кінця першої чверті ХХ стол., була зфальсифікована як ні одна історія іншої нації. Тому, що неросійські історики в своїх працях посилались некритично на російські джерела, їхні історичні праці того часу суттєво не змінили положення щодо перекирвань в історії російської нації. І тільки в середині ХХ стол. з'явилися в галузі російської історії праці, що підняли її науковий рівень до міжнародного. Але ці праці були написані поза межами Росії. Советські історики фальсифікують російську історію так, як і царські.

Російська національність утворилась на території басейнів верхів'я рік Волги та Оки з біологічного змішання східних слов'ян, що мігрували з басейну Дніпра, з фінськими племенами, що були аборигенами на цій території, а пізніше з монголо-татарами. Ці останні прийшли із Азії і утворили державу, Золоту Орду, над нижньою та середньою Волгою. Спочатку Золота Орда була частиною імперії азійського завойовника Чингіз-хана, а з часом стала незалежною. Територія, де утворилась російська національність, належала Золотій Орді. Процес утворення російської національності тривав понад 500 років, починаючи з Х стол. і вже на кінець XV стол. російська національність виявляла всі ознаки нації, цебто утворилась провідна верства російської національності, що творила національну державу.

Ми ще раз підкреслюємо, що коли говоримо про утворення російської національності, то знов таки маємо на увазі спадково-національні характеристики цієї нації, що більшість їх можна спостерігати навіть за нашого часу. Грецькі історики дали детальні описи характеристик слов'янських племен, починаючи з IV стол. З цих описів видно, що серед слов'янських племен не тільки не було племен з характеристиками, подібними до російських, але

навіть і не могло бути. Отже, російська національність є такий же новотвір як, наприклад, болгарська або англійська.

Що фінські племена є біологічною складовою частиною російської національності, річ беззаперечна (див., наприклад, „Історія Росії” Ключевського). Що саме слов'яни з земель Київської Русі мігрували до центральних і навіть північних земель сучасної Великої Росії, підтверджується двома фактами. Перший факт є зміст народнього російського епосу „билин”, що були записані зі слів т. зв. „сказателів”. Це були неписьменні селяни, що знали напам'ять сотні строф про Київ, про князя Володимира „красне сонечко”, про його битви з кочовиками і т. ін. Другий факт: назви багатьох російських міст походять від назв міст Київської Русі, хоч російські міста були засновані пізніше. Це доводить, що міграція з київських земель до російських провадилась через переселення цілими громадами, які після переселення ще довго зберігали свої звичаї. Умови життя населення Київської Русі, особливо сільського, в XI, XII, XIII століттях повністю з'ясовують цю міграцію (див. „Історію України-Русі” Грушевського). Щодо біологічного змішання слов'яно-фінської суміші (цебто населення басейну верхів'я рік Волги та Оки) з монголо-татарами, то це підтверджується багатьма фактами, що були записані, а з другого боку характером монголо-татарського ярма, що неминуче вів до цього змішання. Майже протягом ста років монголо-татарська кіннота робила наїзди на російські міста та села.

Коли советська армія в 1945 році захопила Східню Німеччину, то деякий час ні одна жінка там не була гарантована від насильства з боку „героїв-червоноармійців”. Що ж могло бути в XIII та XIV віках? Крім спорадичних наїздів, монголо-татарські військові залоги були розташовані в т. зв. татарських селах біля російських міст. Ці села татарських жінок не мали і існували більше ніж 150 років. В 60-их роках XIII стол. був зроблений перепис російського населення, щоб збирати податки та брати рекрутів до монголо-татарського війська. Кількість рекрутів, що їх монголо-татари брали до свого війська, дорівнювала приблизно

10 відсотків населення. Після відбуття служби ці рекрути приєднувались до монголо-татарського населення, тебто одружувались з монголо-татарськими жінками. Природньо, що частина цих мішаних родин приєднувалась також до російського населення.

Частина російських земель адмініструвалась російськими князями, а частина підлягала безпосередньо монголо-татарській адміністрації. На цих землях населення було мішане. Коли Кримська Орда почала ворогувати з Золотою Ордою і робити наїзди на московські землі, то московські князі запросили цілі татарські орди селитися на південних кордонах російських земель для захисту від наїздів. Відомо про поселення двох орд: на півдні Рязанщини та на Курщині. Ці татари повністю змілилися з російським населенням.

Коли Московське князівство вибороло незалежність від Золотої Орди (кінець XV стол.), то приплив тюркського етнічного елемента до московських земель не зменшився, а збільшився, особливо після розпаду Золотої Орди (початок XVI стол.). Татарська аристократія йшла на службу спочатку до великих князів, а потім до царів московських. Часто вони приводили з собою челядь, кількість якої залежала від ранги аристократа. Цей аристократ одержував землю і міг поселити на ній всіх, кого бажав. Після розпаду Золотої Орди почалась колонізація Приволжя росіянами. Спочатку колоністи складались з т. зв. „збіглих”, що тікали від усяких царських повинностей, а таких у той час була „тьма”. Жінок з ними не було. Отже, вони одружувалися з жінками місцевого населення, що все було тюркського походження. Ця колонізація поклала початок утворення т. зв. російського козацтва. Навіть у кінці XVI стол. царський уряд посилав накази російському козацтву татарською мовою.

Досі говорилось про причини та факти, що вели до біологічного змішання населення російських земель з монголо-татарами і взагалі з тюркським етнічним елементом. Щодо провідної верстви населення російських земель спочатку за років монголо-татарського ярма, а потім і за часів суверенних московських князів та царів, то біологічне змішування її з монголо-татарами відбувалось і швидше, і в ширших розмірах, ніж у народніх масах завдяки

тому, що вона сприйняла культуру та ідеологію провідної верстви імперії Чингіз-хана. Процес біологічної монголізації провідної верстви Московського князівства відбувався й після того, як московські князі вибороли суверенітет.

Деякі факти. Згідно з російським істориком Н. Загоскіним склад російської аристократії XVII стол.: 229 західноєвропейського походження (тебто рюриковичі), 223 польсько-литовського, 156 татарського. За часів монголо-татарського ярма серед бояр було більше російського походження, ніж після монгольського періоду. Коли в 1521 р. кримський хан напав на Москву, то московський князь Василь III утік на північ, а Москву захищав татарський принц Петро, чоловік сестри Василя. Багато інтелектуальних російських діячів були татарського походження: святий Пафнутій із Боровська був онуком баскака, о. Сергій Булгаков, відомий російський теолог XX століття, був нащадок татарина Булгака, історик Карамзін, філософ Чаадаєв (прізвище Чаадаєв походило від татарського Чаадаї). Щодо почувань та ідеології російської аристократії наведемо два приклади. В першій половині XV стол. при дворі великого князя московського Василя II розмовляли татарською мовою вважалось шляхетним, а московський придворний етикет був відбитком монгольського. Московський цар Іван IV Грізний в листуванні з англійською королевою Єлисаветою I твердив, що нікі імператори або королі європейські не можуть дорівнювати йому, цареві Московському крім турецького султана та хана Кримської орди. Мати царя Івана IV походила з роду князів Глинських, що його родоначальником був правитель Золотої Орди Мамай (він зазнав поразки від московського князя Дмитра і емігрував до Литви).

Більшість історичних фактів, що були наведені в цьому розділі, запозичені з творів історика Ю. Вернадського. Цей американський історик почав дефальсифікацію російської історії серед неросійських істориків.

(Далі буде)

Вирівняйте залеглість за передплату „Вісника

ООЧСУ”, поширюйте свій журнал!

В. Давиденко

„Патріоти - зрадники”

(Закінчення)

Франція

Автор цієї книжки пригадає слова французького маршала Фоша (1851 — 1929): „Ніхто не є переможений, поки він не приготовлений на те, щоб бути переможеним”. Ці слова цілком відповідають тій ситуації, в якій перебувала Франція напередодні 1940 року.

В тому періоді французькі уряди тривали так довго, „поки тривав обід в домі пересічного француза”. Авіація стояла на одному з найвищих рівнів у світі, морська флотія була також одною з наймогутніших, у заморських колоніях панував спокій, але Франція ще перед наступом Гітлера вже визнала його перемогу. Отже, привела до її поразки не слабкість її військової сили, а загальна деморалізація. Популярним висловом, поширеним серед французьких громадян, був тоді такий вислів, що віддзеркалював пануючий дух апізменту: „Чи ви хочете вмирати за Данціг?”

Франція не мала тоді загально визнаного лідера, не мала охоти воювати і всі надії покладала на „непрístupну лінію Мажіно”, яку німецькі танкові дивізії без жадного пострілу обминули, бо уривалась вона на кордоні Бельгії.

Десятки профашистських і пронацистських партій і груп розмножились перед війною у тій країні „клясичної демократії”. Члени тих партій і груп прагнули „твердої руки”, яка зліквідує корупцію в уряді, стримає непогамовані апетити підприємців та спекулянтів і приверне в країні закон і порядок. Широке заворушення в країні викликала справа Сержа („Саші”) Ставицького, бездержавного емігранта з Росії жидівського походження, який зумів увійти в високі урядові кола і підкупам, хабарями та різними іншими махінаціями морально розклав численних державних урядовців. Скандальна справа Ставицького закінчилась зударями з поліцією на вулицях Парижу.

З-поміж численних „ліг”, що створилися були у Франції, на перше місце вибилась зорганізована ще у 1927 р. т. зв. „Круа де Фо” (Вогненний Хрест), на чолі якої стояв полковник де Ля Рок. Членами цієї організації були воєнні ветерани, нагороджені медалями за відвагу. Багато в чому нагадувала вона німецьку організація „Сталевий Шолом”. Ля Рок не мав виразних політичних ідей, але не приховував своїх симпатій до фашизму. В 30-их роках „Круа де Фо” мала 712.000 членів. У 1936 р. уряд, занепокоєний зростом цієї парамілітарної організації, розв’язав її, але пізніше вона відродилась.

Менше впливовою (200.000 членів) була організація „Молодих Патріотів”, заснована в 1924 р. Її почесними членами були Клемансо і Андре Мажіно, будівничий оборонної лінії його імені. Постала вона в реакції на загрозу революції.

„Аксіон Франсез” була нечисленна крайньоправа організація, але її інтелектуальні впливи були величезні не лише у Франції, але й поза її кордонами. Редактором її пресового органу був Шарль Маурасс, що пізніше відіграв в політичному житті країни визначну роль. Під час Першої Великої Війни її члени викрикали шпигунів та зрадників, а в програмі її була боротьба з корупцією уряду і відновлення монархії. Вона була вороже наставлена супроти жидів, протестантів, „політичної поліції”, а також Англії і Британії. Маурасса і його роль під час окупації Франції в 1940 р. часто порівнюють з ролю Кнута Гамсуна в Норвегії.

З інших визначних профашистських і пронацистських організацій треба ще згадати „Солідаріте Франсез” і „Парті Франсіст”, що стали після поразки Франції у 1940 р. під гаслом „Лише одна партія: Франція; лише одна політика: слава!” Це була дитина давнішої партії французьких фашистів Жоржа Валюа, що створилась ще перед приходом Гітлера до влади. Її програмою було припинення клясо-

вої боротьби через встановлення „корпорацій” для кожної профспілки, в якій працівники і працедавці об’єднуються спільними інтересами. Блакитні сорочки стали пізніше символом французьких фашистів.

Внаслідок заборони усіх „ліг” вони пішли в підпілля або продовжували свою діяльність під іншими назвами, щоб з приходом німецьких військ вийти на поверхню і почати взаємну боротьбу за „владу”.

*

15 червня 1940 р. французький уряд виїхав на південь, до Бордо, звідки перенісся до Північної Африки. У Франції, яку німці поділили на дві зони — „вільну” і окуповану, що становила три п’ятих території країни, президент Лебрун закликав маршала Петена формувати новий уряд. І так у „вільній зоні” створено новий уряд на чолі з національним героєм, славним оборонцем Вердену у Першій світовій війні. Між Францією і Німеччиною підписано „перемир’я”. До речі, „перемир’я” підписано на бажання Гітлера у тому самому Комп’єнському лісі і в тому самому залізничному вагоні, де в 1918 р. німці підписали з французьким маршалом Фошем угоду про безумовну капітуляцію.

Історики називають Філіппа Петена своєрідною комбінацією Гладстона і Двайта Айзенгавера. На відміну від більшості французьких військових лідерів мав він не аристократичне, а селянське походження. У війську мав репутацію великого гуманіста і пересічного стратега. Дехто називає його дефетистом, але всім своїм життям він заперечив цю назву. І для багатьох французів навіть після війни залишився він святим.

В заслугу Петенові ставлять французи те, що підписав він не „безумовну капітуляцію”, а „перемир’я”, що почасти пояснюється високим престижем Петена, якого Гітлер, з огляду на популярність маршала, не хотів понижувати, відкладаючи реалізацію своїх плянів щодо Франції на майбутнє.

Французька армія у „вільній зоні” була скорочена до 100.000 вояків і Франція мусіла сплачувати Німеччині 400 мільйонів франків денно. Французькі воєнополонені мали залишатися в полоні „до кінця війни”. Урядові Пе-

тена вільно було вибрати місце свого осідку, включно з Парижем, і Петен вибрав курортне місто Віші на „вільній зоні”. Столицю Франції Петен не хотів наражати на бомбардування.

В новому уряді прем’єр-міністром і міністром закордонних справ став Ляваль. Старе французьке гасло, що зродилось з Великої революції — „Свобода, рівність і братерство” замінено новим: „Праця, родина і батьківщина”. На першому ж засіданні Національної Асамблеї 666-ма голосами депутатів „за” проти 80 „ні” проголошено війну Англії. Депутати, які схвалили нову авторитарну конституцію, склалися в більшості із залишків „Народного Фронту” 1936 р., соціалістів і радикалів. Новий тоталітарний уряд Віші офіційно признали ЗСА і Канада. Німецькі війська з „вільної зони” виведено.

24 жовтня 1940 р. Петен звернувся через радіо до французького народу з промовою, в якій заявив: „Сьогодні я став на шлях коляборації... ця коляборація мусить бути щирою... досі я говорив до вас як батько, тепер я говорю до вас як лідер. Ідіть за мною і вірте у вічну Францію!”

Дейвід Літлджан на початку своєї книжки підкреслював, що після війни в країнах, окупованих німцями, була тенденція прибільшувати протинімецький резистанс і применшувати коляборацію з ними. У великій мірі стосується це Франції. А проте тут коляборація прибрала широких форм і коляборанти поділялися на дві групи: „паризька” в зоні окупації, яка з необхідности толерувала „Новий Порядок” та співпрацювала з переможцями не за страх, а за совість, і друга навколо Віші, яка активно боролась за перемогу Німеччини. Обидві ці групи становили, очевидно, незначну меншість населення країни і ніколи не були об’єднані в одному фронті.

Під німецькою окупацією існував цілий ряд політичних партій коляборантів: Народня Партія Франції (ППФ) на чолі з Доріотом, що діяла на окупаційній зоні, бо в серпні 1941 р. Петен заборонив на „вільній зоні” будь-які партії; неосоціалістична партія „Расsemblement Національ Попюлер” (РНП) на чолі з Деатом, що мала свою неуніформовану міліцію, зорганізовану в групи, батальйони та

бригади і нараховувала 50.000 членів; Соціал-Револьюційний Рух (МСР), що особливо гостро виступав проти жидів, франкмасонів, комуністів, „міжнародних фінансистів" і, очевидно, „англо-саксонського світу"; її емблемою був білий меч на червоному і блакитному щиті; Партія Франсистів на чолі з Букардом, що мала 3.000 уніформованих членів; Французька Ліга, заснована в 1941 р. П'єром Константіні, англофобом з Корсики; Партія Національного Колективізму, створена на зразок італійського фашизму; її емблемою був хрест на тлі чотирьох стріл. Крім згаданих було ще кілька малих груп: „Вогонь", „Націонал-Соціалістичний Рух", „Французький Фронт" та ін.

На службу Гітлерові пішов цілий ряд визначних французьких журналістів та інтелектуалів: Жорж Суарез, Роберт Бразіллях, Стефан Льозанн, Люшер, Дрольт та ін. Як найвизначніший пропагандист з паризької радіовисильні виступав Філіпп Генріот, що його французи називали „радіозрадником". У січні 1944 р. він був призначений урядом Віші на пост міністра пропаганди. Головним архітектором політики коляборації був новий французький амбасадор (!) в Парижі, маркіз Фернанд де Брінон, що репрезентував інтереси Віші. Він стояв на чолі т.зв. Групи Коляборантів, до якої належали старенький кардинал Бодріллярд і Абель Боннард, міністер освіти в уряді Віші. Група Коляборантів на числювала 200.000 членів, більшість яких перебувала в зоні окупації. Усіх тих, що не належали до цієї Групи, називали вони людьми, що „сидять на паркані", очікуючи сприятливої ситуації.

Найвизначнішою постаттю після Петена був тоді у Франції П'єр Ляваль, який грав дуже небезпечну ролю французького Валленрода. В 1931 р. він був прем'єр-міністром. Обстоюючи політику епізменту, він шукав способів „задобрити" переможців, радше, як спротивлятися їм. З огляду на те, що Ляваль старався втягнути уряд Петена у війну проти альянтів, його усунено з посту міністра закордонних справ і взято під домашній арешт. Для Гітлера це було афронтом, бо він уважав Ляваля за „свою людину". На пост міністра закордонних справ, а також міністра внутрішніх

справ і інформації призначено адмірала Дарляна. У лютому 1941 р. Франсуа Дарлян став фактичним диктатором Франції і її заморських колоній.

Під час урядування Дарляна почалося переслідування жидів. Для цього створено Генеральний Комісарят для жидівських справ на чолі з відомим ще з-перед війни антисемітом Ксав'єром Валлятом. Антисемітські закони, видані у Віші, були менше жорстокі, як у інших окупованих державах, але їх репресивний характер був той самий. Загалом з Франції депортовано і знищено понад 100.000 жидів. Внаслідок цього багато з них пішли у підпілля і пристали до „макі". Проте, для жидів, „інтелектуальні осяги яких принесли честь Франції" і які були нагороджені за військові заслуги, зроблено виїняток. Нечисленні жиди навіть коляборували з німцями і вступили до т.зв. антижидівської поліції.

У „вільній зоні" після заборони всіх політичних партій створено Єдину Державну Партію, лідером якої став Деат. Проте, незабаром Деата усунено з його посту, і 29 січня 1941 р. він заснував під своїм проводом Національно-Револьюційне Об'днання, ядром якого були військові ветерани.

У серпні 1940 р. уряд Віші zorganizувал Французький Легіон Комбатантів, що мав би бути зв'язком поміж урядом і населенням. Звертаючись до легіонерів, Петен сказав: „Ваше завдання — паралізувати критику і підтримувати порядок у країні". Легіон Комбатантів з його прибудівками „Друзі Легіону" і „Молодий Легіон", до яких входили також жінки, мав свої відділи по всій Франції, в Північній Африці, Індії-Китаї і на числював 1.600.000 членів. Уряд Віші мав також свою поліцію і жандармерію, що часто своєю брутальною поведінкою підривали престиж уряду.

З вибухом советсько-німецької війни створено у Франції Антибольшевицький Легіон, що мав 15.000 членів і складався переважно з колишніх вояків Чужоземного Легіону. 27 серпня під час паради цього Легіону молодий чоловік на ім'я Поль Колетт тяжко поранив Ляваля і Деата. Ляваль, що знову ввійшов у силу, просив не карати Колетта смертю.

У вересні 1941 р. Легіон брав участь у боях в Польщі, а пізніше під Смоленськом і Москвою, де втратив половину свого бойового складу. Після того його уживали в заплілі для поборювання комуністичних партизанів. Кардинал Водріллярт, архієпископ Парижу назвав легіонерів „найкращими синами Франції”.

Родина Ляваля благала його не перебирати посту голови уряду, але Ляваль вважав, що лише він може перехитрити німців, які щораз тугіше затягали петлю на шії Франції. Пізніше йому закидали, що це він найбільше допомагав німцям у вивозі французької молоді на роботи до Німеччини, виступаючи з промовами, в яких заявляв: „Я вірю в перемогу Німеччини!”

Восени 1942 р. з ревалізуючих груп коляборантів створено „Революційний Національний Фронт” (ФРН). Дальшою невдалою спробою об'єднати коляборантські групи було створення в липні 1943 р. „Міліс Франсез”.

Вночі з 7 на 8 листопада 1942 р. англо-американські війська зробили висад у французькій Північній Африці. Про підготовку цієї операції де Голля навіть не попереджено. Петен розірвав дипломатичні відносини з ЗСА. В листопаді німці окупували всю територію метрополітальної Франції.

Шість місяців між жовтнем 1942 р. і березнем 1943 р. були зворотним пунктом у ході війни. Після поразки під Аль-Алямейном і Сталінградом Берлін прийняв стратегію оборони. Поразка Німеччини після висаду альянтів у Нормандії була перерішена.

Ляваль знову став фактичним диктатором в періоді, коли партизанська війна у Франції розпалилась з усією силою. У вересні 1944 р. Французький Легіон фактично перестав існувати. Тим часом в ряди „макі” в щораз більшому числі просочувались кримінальні елементи. Франція стояла на порозі громадянської війни.

Петен фактично зрікся влади. Він відмовився залишити Віші в обличчі наступаючих армій альянтів, і німці силоміць вивезли його з його дружиною і особистим лікарем на кордон Швейцарії. Перед виїздом він звернувся до населення із закликом не ставити альянтам спротиву, щоб не наражати себе на репресії. Пе-

тен став в'язнем своїх недавніх союзників. Від його імені німці ще видали кілька звернень до французького населення, проти чого він рішуче протестував.

В руїнах Берліну малі групи французьких, норвезьких, данських та еспанських вояків-добровольців разом з німцями одчайдушно боронили бункер „фюрера”, який покінчив там самогубством. Але ніхто з уряду Віші самогубства не поповнив.

23 липня 1945 р., по закінченні війни, Петена засуджено на смерть як зрадника батьківщини. „Я не відповім на жадне питання, — заявив він на суді. — Французький маршал не просить пощади ні у кого”. Де Голль замінив кару смерти на доживотне ув'язнення, не бажаючи робити з Петена мученика. Помер він 23 липня 1951 р. на 95-му році життя.

Революційний Трибунал засудив Ляваля на смерть під загальні оклики схвалення присутніх. 9 жовтня 1945 р. його розстріляли. Напередодні розстрілу він зажив отрути, але — неуспішно.

Чистка у Франції тривала від вересня 1944 р. до кінця 1949 р. На кару смерти засуджено 2.070 осіб, але страчено з того числа лише 768. Серед страчених були Фернанд де Бріон, Жозеф Дарнанд і Марсель Букард. Страчено також чотирьох журналістів. Ля Рошель, визначний письменник, перед судом покінчив життя самогубством. 3.035 старшин звільнено з армії, 2.635 змушено відійти „в стан спочинку”. З державних постів усунено 5.000 урядовців, а 6.000 дістали менші чи більші покарання. Членам Легіону запропоновано: або тюремне ув'язнення, або активну службу у В'єтнамі. У Церкві також переведено неголосну „чистку”, після якої сім єпископів позбавлено їхнього сану. Кардинал Водріллярт помер перед судом.

В „судах лінчу” згинуло 39.000 осіб. В порівнянні з Бельгією і Голляндією „чистки” у Франції не відзначалися такою суворістю.

ЧИТАЙТЕ І ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ТИЖНЕВИКИ
„Шлях Перемоги”, „Гомін України”
І МІСЯЧНИК
„Визвольний Шлях”

ВІДДІЛ ОЖ ОЧСУ В РОЧЕСТЕРІ, Н. Й.

У січні наш Відділ влаштував разом з Осередком СУМА спільну Ялинку і Святу Вечерю. У березні ми вітали українську танцювальну групу „Орлик” і український хор „Гомін” з Великої Британії, приготувавши прийняття для дорогих гостей. Після цього гостили хор і танцювальну групу із Сейнт-Кетеринс (Канада). Написали листа до конгресмена Кенібела, поінформувавши його про стан наших політ'язнів в Україні.

11-го квітня кілька членкинь нашого Відділу відбули зустріч з посадником Рочестеру п. Ройаном. При цій нагоді голова Відділу Анна Яковина презентувала йому український прапорець, культурно-освітня референтка Антоніна Крупа вручила книжку п. з. „Українian Herald”, Р. Шпак — дві писанки, а О. Король, член Осередку СУМА і заступниця булавного прочитала посадникові наведеного нижче листа:

„Високоповажаний пане Посаднику!

Нам дуже приємно зустрітися з Вами, тим більше тепер, під час Великоднього тижня. Ми репрезентуємо Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України.

Тут, на вільній землі Вашингтона, ми заступаємо місце тих наших сестер, які, залишившись на Україні, живуть у тяжких обставинах під тоталітарним совєтським режимом, а також тих, що караються по тюрмах і концтаборах, засуджені на 10, 20, 25 років ув'язнення тільки за те, що вони є українськими патріотками, за те, що домагаються кращого життя для нашого народу. Їм заборонено зустрічатися з людьми, що займають високі пости в уряді СРСР і говорити з ними так, як говоримо з Вами, пане Посаднику. Перебуваючи у концтаборах і в'язницях, вони тяжко працюють, голодні, роздягнені, роззуті, хворі, позбавлені медичної опіки, приречені на повільне вмирання...

Просимо прийняти від нас книжку „Український Вісник”, яка глибоко познайомить Вас із нашим народом, з його боротьбою та прагненнями і допоможе зрозуміти причини численної еміграції українців з їх рідної землі.

Сподіваємося, що ця наша зустріч не буде останньою”

За Управу:

А. Яковина — голова   А. Крупа, Р. Шпак — члени
О. Король — член Осередку СУМА

*

98% АМЕРИКАНЦІВ ЗА КАРУ СМЕРТІ ДЛЯ ВИКРАДАЧІВ ЛЮДЕЙ

Щораз частіші випадки викрадання людей з вимогою величезних окупів за їх звільнення, а незрідка і убивання викрадених людей після одержання окупів, керждинально змінили відношення більшості американців до проблеми кари смерті.

Переведені нещодавно часописом „Інкваср” опитування 2,922 читачів дали такі наслідки: на питання, чи голосували б вони за кару смерті для викрадачів найтяжчих злочинів, 2,872 або 98.3% відповіли „так”. Лише 50 читачів або 1.7% відповіли „ні”.

Випадки викрадання людей в Америці поширилися були в період так званої „прогібіції”. В 1933 р. Конгрес ухвалив „Закон Ліндберга”, славного летуна, який уперше перелетів через Атлантийський океан на літаку і маленького сина якого викрали і, діставши окуп, убили. Згідно з тим законом людину чи людей, жертва яких згинула або була тяжко ушкоджена, мали карати найвищою мірою покарання — смертю. До 1935 року випадків викрадання людей в поліції не занотовано. В 1972 році Найвищий Суд ЗСА скасував кару смерті. Від того часу викрадання людей стало „звичайним явищем”.

В травні ц. р. в Ньюйоркському стейті і в 30 інших стейтах кару смерті для найтяжчих злочинців повернено.

АМЕРИКА МАЄ ПОВЕРНУТИСЯ ДО ПОПЕРЕДНЬОГО СПОСОБУ РЕКРУТАЦІЇ

Конгресмен Луїс С. Ваймен називає запровадженням недавно перехід на добровільну службу в американській армії прикрою помилкою, яка дуже дорого коштуватиме країні. Не зважаючи на численні привілеї, як різного роду „бонуси”, вища платня, поліпшені життєві умовини, додаткові відпустки і т. д., число добровільців далеко не оправдує сподівань урядових чинників. Тим часом утримування армії далеко перевищує заплановані суми і коштує Урядові в два рази більше, як витрачають на утримування армії в Советському Союзі, що негативно позначається на дальшому зброєнні, вдосконаленні та виробництві нових родів зброї.

В обличчі інфляції і постійного дефіциту в державному бюджеті, Уряд витрачає щороку 525 мільйонів дол. на саму лише програму рекрутування нових воїнів, утримуючи для цього спеціальний персонал в числі 32,000 осіб. До того ж з огляду на брак охочих вступати на військову службу приходиться, не зважаючи на вдосконалення зброї, обнижувати для добровільців ментальні і фізичні стандарти, приймаючи молодих людей з незакінченою середньою освітою.

Концепція творення армії на добровільних засадах зродилась як публічна реакція проти примусової мобілізації під час В'єтнамської війни. На думку конгресмена Ваймена, Америка має повернутися до попереднього способу рекрутації.

ПОДОБАЄТЬСЯ ВАМ НАШ ЖУРНАЛ,
ПЕРЕДПЛАТИТЬ ЙОГО ВАШИМ БЛИЗЬКИМ
АБО БОДАЙ ПОРАДЬТЕ ЇМ,
ЩОБ ВИСЛАЛИ ПЕРЕДПЛАТУ!

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА ЩАДІТЬ УЖЕ СЬОГОДНІ!

**УКРАЇНСЬКА
ЩАДНИЧО - ПОЗИЧКОВА СПІЛКА „ПЕВНІСТЬ”
у Чікаго**

платить чвертьрічно високі відсотки від ощадностей,
а саме: $5\frac{1}{4}\%$ від звичайних щадничих конт,
 $6\frac{1}{4}\%$ до 7% від щадничих сертифікатів
у річному відношенні.

Кожне щадничеkonto забезпечене Федеральною Урядовою Агенцією F. S. L. I. C. до суми
20,000.00 доларів.

Спілка уділяє позики на купно домів (моргеджі), приймає рахунки за газ, електрику, теле-
фон і воду, видає чеки, грошові перекази (моні ордери) та подорожні чеки.

Користайте з вогнетривалих скриньок за низькою оплатою для переховування документів
чи інших вартісних речей!

Спілка оплачує кошти поштової пересилки, тому

ЩАДІТЬ ЧАС!

КОРИСТАЙТЕ З ПОШТОВИХ ПОСЛУГ!

ЗВЕРТАЙТЕСЯ ДО НАС З ДОВІР'ЯМ У ВСІХ ФІНАНСОВИХ СПРАВАХ!

Години праці:

Понеділок 9-3 по полудні
Вівторок 9-3 і 6-8 вечером
Середа — закрито

Четвер 9-3 по полудні
П'ятниця 11-8 вечером
Субота 9-1 по полудні

SECURITY SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

932-36 N. Western Ave.

Chicago, Ill. 60622

Tel.: (312) 772-4500

**Стейтова Кредитова Кооператива
„БУДУЧНІСТЬ”
у Детройті**

СЛУЖИТЬ СВОЇМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ ДЕШЕВИМ І ВИГІДНИМ КРЕДИТОМ. НИЗЬКОВІДСОТКОВІ ПОЗИКИ НА АВТА, ДОМИ, НАПРАВУ ДОМІВ, МЕБЛІ, ВАКАЦІЇ, ШПИТАЛЬНІ РАХУНКИ І Т. П. ПОЗИКИ (КРІМ МОРТГЕДЖОВИХ) ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ДО 10,000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧКОВЦЯ. ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ $5\frac{1}{4}\%$ ДИВІДЕНДИ.

Вкладчики мають безкоштовне життєве забезпечення до висоти 2,000 дол.

Ощадності забезпечені до всякої висоти.

FUTURE CREDIT UNION OF DETROIT

4641 Martin Ave.
Detroit, Mi. 48210
Tel. 843-5411

3011 Caniff
Hamtramck, Mi. 48212

**ФЕДЕРАЛЬНА
КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА СУМА
В ЙОНКЕРСІ, Н. Й.**

ВИДАЄ ПОЗИКИ СВОЇМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ. СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ ЧЕКАМИ. УДІЛЯЄ НАЙДЕШЕВШИЙ КРЕДИТ НА АВТА, МОРГЕДЖІ,

ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки, вакації, весілля та інші цілі.

СПЕЦІАЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ.

Майно кожного вкладчика чи позичковця забезпечене.

Приймає ощадності і платить $5\frac{1}{2}\%$ дивіденди. Безплатне забезпечення ощадностей.

Безплатне життєве забезпечення до 2,000 дол.

Адреса:

SUMA (YONKERS) FEDERAL CREDIT UNION

301 Palisade Ave.
Yonkers, N. Y. 10703
Tel.: 914-965-8560

„Не тратьте, куме, сили!“ . . .

(Фейлетон)

Розказують, що колись в нас, на Україні, один головік, потопавши, кригав до кума, щоб його рятував, а той дав йому „соломонівську“ пораду: „Не тратьте, куме, сили, спускайтеся на дно!“ Звизайно, кум втопився, пропав ні за цанову душу, але приповідка, що залишилася з тієї трагічної події, осталась актуальною між нашим народом і до сьогодні. Особливо нею захоплюються і проповідують її як своє „кредо“ дехто з наших політиків, які політичні справи розуміють навиворіт, догори ногами, хвостом допереду чи як ще там, але завжди неправильно. Вона стала основою політичної програми деяких наших середовищ і окремих діячів. „Поривання з мотикою на сонці“, „Задармо винищували цвіт нації!“ (це про УПА), „В ССРСР не можна зробити революції“, „УСРСР — це продовження УНР“ — політичні клики до знуди відомі всім.

То тут, то там вискозить гасом Пилипом з конопель сякий-такій „рятівник нації“ і, як той кум, радить самостійникам: „Не тратьте, куме, сили, спускайтеся на дно!“ Ось дехто з них придумав теорійку, що, мовляв, УСРСР, це держава українського народу. Хог не така, як ми собі бажаємо, але все ж таки держава. Тому не тратьте сили, самостійники! Спускайтеся на дно і залишіть свої „неоправдані“ мрії про УСРСР, УНР, Гетьманську Україну і взагалі всякого виду самостійну українську державу! Перестаньте кригати, що УСРСР — це, хог формою національна держава, але змістом звизайна московська колонія! Треба форму цю підтримати, бож „на безриб'ї і рак риба“, і „краще в руках горобець, як у небесах журавель!“ Вони радять погодитись із „духом часу“ і випрошувати собі право на культурну самобутність. І не додають ці своєрідні „філософи“, що їхні поради безглузді, бож культурну самобутність, „гарантовану“ советською конституцією, давно вже викинула на смітник советсько-московська влада.

Спробуйте влаштувати яку-будь акцію, наприклад, в обороні наших переслідуваних інтелектуалів, зразу з куців вискозить вам „знавець підсоветських відносин“ і зарепетує на все горло: „Не тратьте, куме, сили, спускайтеся на дно! Такою акцією ми ще більше пошкодимо переслідуваним нашим діячам!“ Зна-

ють, стати в обороні елементарних прав свого народу і мати відвагу говорити правду в огі тим, які ломлять свою „найпередовішу конституцію“ — це ріг непотрібна? І ми мали б мовчати?

Кожному з оцих прихильників „філософії спускання на дно“ хогеться що аж страх порадити тою самою порадою:

— Не тратьте, куме, сили, спускайтеся на дно! Спускайтеся гиткоріш, бо ніхто з тверезо думаючих українців не піде за вашою нмудрою порадою. Хіба лише жменька таких „соломонів“, як ви!

Панько Незабудько

*

ПРЕЗИДЕНТИ ЛАЮТЬСЯ . . .

Противники президента Ніксона, довідавшись, що він у своїх записах на магнетофоні в Білому Домі в приватних розмовах інколи вживав не зовсім пристойних слів, постаралися зробити з цього чергову сенсацію, щоб ще більше скомпромітувати Президента в очах широкої публіки і добитися його „імпічменту“. За закидувані Ніксонові „гріхи“, зокрема зв'язані з податками від прибутків, заявив один із визначних американських економістів, треба було б судити всіх попередніх президентів Америки. А щодо „непристойних висловів“, то це Вашингтон, коли справа стосувалась його політичних противників, часто не стримувався від ще гостріших як Ніксон висловів, від яких у його слухачів „в'яли вуха“.

Президент Лінкольн у розмовах з близькими йому особами також частенько вживав „базарної лайки“, а безцеремонність Трумана у виборі епітетів щодо своїх противників загальновідома.

Президент Айзенгауер, втрачаючи духову рівновагу, вдавався до „казаремної мови“, якої навчився ще у Вест Пойнті. Але віртуозом „ковбойської мови“ вважають президента Джонсона, який уживав її залобки, навіть не будши в стані подразнення. Щождо президента Джона Кеннеді, то він іноді „лаявся як матрос“, і це не перешкоджало йому бути улюбленцем ліберальної преси.

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four
Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,
New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10003